

T.C.
SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

İSTANBUL PENDİK BELEDİYESİ

2019 Yılı Sayıştay Denetim Raporu

Aralık 2020

İÇİNDEKİLER

1. KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ.....	1
2. KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU	10
3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU.....	10
4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI.....	11
5. İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	11
6. DENETİM GÖRÜŞÜ	13
7. DENETİM BULGULARI	14
8. EKLER.....	59

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1: 2019 Yılı Bütçe Ödenekleri Tablosu	8
Tablo 2: Bütçe Gider Tahmin ve Gerçekleşen Tutar	8
Tablo 3: Bütçe Gelir Tahmin ve Gerçekleşen Tutar	8
Tablo 4: : Mevzuat Gereği Çalıştırılması Gereken Personele İlişkin Tablo	39
Tablo 5: Yeni Fiyatlı İş Kalemleri ile Yapılan İşlerin Toplam İmalattaki Payı	43
Tablo 6: Geçiş Hakkına Konu Taşınmazlara İlişkin Tarife	55

KISALTMALAR

KDV: Katma Değer Vergisi

KHK: Kanun Hükümünde Kararname

TAKBİS: Tapu ve Kadastro Bilgi Sistemi

SGK: Sosyal Güvenlik Kurumu

BULGU LİSTESİ

A. Denetim Görüşünün Dayanakları

1. Diğer Kamu İdarelerince Belediyeye Tahsis Edilen Arsalar ile Binalara İlişkin Muhasebe Kayıtlarının Yapılmaması
2. İdare Arsaları ile Binalarının Diğer Kamu İdarelerine Tahsis Edilmesine İlişkin Muhasebe Kayıtlarının Yapılmaması
3. Sayıştay İlamıyla Hüküm Altına Alınan İdare Alacağıın Kişilerden Alacaklar Hesabına Kaydedilmemesi
4. Elden Çıkarılacak Stoklar ve Maddi Duran Varlıklar Hesabında İzlenmesine Karar Verilen Maddi Duran Varlıkların Tamamıyla Amortismanına Tabi Tutulmaması
5. Gecekondu Fonunda Toplanan Paraların Gelirler Hesabı Yerine Fonlar veya Diğer Kamu İdareleri Adına Yapılan Tahsilat Hesabında Muhasebeleştirilmesi
6. İdarenin Mülkiyetinde, Yönetiminde veya Kullanımındaki Taşınmazların Envanter Çalışmalarının Tamamlanmaması ve Buna Bağlı Olarak Muhasebe Bilgilerinin Güncellenmemesi

B. Denetim Görüşünü Etkilemeyen Tespit ve Değerlendirmeler

1. İntifa Hakkı Verilen Spor Tesisinin Kullanım Alanının Kiracı Tarafından Genişletilmesine Rağmen Kira Bedelinin Güncellenmemesi
2. İdare Tarafından İşletilen Otoparkların Büyükşehir Belediyesi Tarafından Ruhsatlandırılmaması
3. İşçilere Yıllık Ücretli İzinlerinin Kanuna Uygun Olarak Kullanılmaması
4. Muafiyet Kapsamındaki İdare Taşınmazları İçin Elektrik ve Havagazı Tüketim Vergisi Ödenmesi
5. Gecekondu Fonundaki Paraların Mevzuatında Belirtilen Amacı Dışında Kullanılması
6. Kamu Kurum ve Kuruluşlarınca Yapılan Kamulaştırmaların Tapu Müdürlüğü Nezdinde Takibinin Yapılmaması

7. Vergi Kesintilerinin Gelir İdaresi Başkanlığına Gönderilmemesi
8. Ecrimisilin Olağan Bir Taşınmaz Yönetim Şekline Dönüştürülmesi
9. Yıllar İtibarıyla Gelir Tahakkuklarının Tahsilat Takibinin Yapılmaması
10. İdare Tarafından Kiraya Verilen Bazı İş Yerlerinde İş Yeri Açma ve Çalışma Ruhsatı Bulunmaması ve Buna Bağlı Olarak İş Yeri Açma İzni Harcının Tahsil Edilmemiş Olması
11. İdarenin Kiraya Verdiği Bazı İş yerleri İçin Çevre Temizlik Vergisi Tahakkuk Ettirilmemesi
12. Taşınmaz Kültür Varlıklarının Korunmasına Katkı Payının Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığına Gönderilmemesi
13. Toplu Taşınmaz Kiralama İhaleleri ile Rekabetin Engellenmesi
14. İmar Planlarında Kamu Ortak Kullanımına Ayrılan Park Alanlarında Taşınmaz Kiralamalarının Yapılması
15. İdare Taşınmazlarının Kiralanmasında ve İntifa Hakkı Tesis Edilmesinde Pazarlık Usulünün Kullanılması
16. Banka Hesaplarında Bulunan Nakdin Nemalandırılmaması
17. Özel Kalem Müdürlüğü Kadrosunun Memuriyete Sınavsız Giriş Yöntemi Olarak Kullanılması
18. Mevzuatında Öngörülen Oranda Engelli Personel ve Sosyal Hizmet Kapsamında Personel İstihdam Edilmemesi
19. Sözleşmeli Personele Ödenen Sosyal Denge Tazminatının Prime Esas Kazanca Dâhil Edilmemesi
20. Bir Yapım İşinde Yeni İş Kalemleri Üzerinden İmalat Yaptırmanın Olağan Bir Usul Olarak Kullanılması
21. Hizmet Alımı İhalesine Ait Teknik Şartnamede Marka Belirtilmesi
22. Mevzuatın İcazet Vermemesine Rağmen Muhtarlıklara Nakdi Yardım Yapılması
23. Büyükşehir Belediyesince Tahsil Edilen Otopark Bedelinin Haricinde Otopark Katkı Payı Tahsil Edilmesi

24. İşletme Hakkı Niteliğinde Olmayan Gayrimenkul Kiralamalarında KDV Tahakkuku ve Tahsilatı Yapılması

25. Telekomünikasyon Altyapı ve Şebekelerinden Alınması Gereken Geçiş Hakkı Bedellerinin Belirlenmemesi Nedeniyle Herhangi Bir Tahsilatın Yapılmaması

26. Taşınmaz Kira Sözleşmelerinin Noter Tasdikli Olmaması

27. Bütçe Emanetleri Hesabında Kayıtlı Tutarların Muhasebe Kayıtlarına Alındığı Sıraya Göre Ödenmemesi

1. KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ

1.1. Mevzuat ve Görevler

1.1.1. Kamu İdaresinin Tabi Olduğu Mevzuat

İlçe Belediyesi tüm hizmetlerini temel olarak 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu, 5393 sayılı Belediye Kanunu ve 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'na göre gerçekleştirmektedir.

Bu kanunların dışında hizmet alanlarına göre İdare faaliyetlerinin tabi olduğu temel kanunlar:

- 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu,
- 6085 sayılı Sayıştay Kanunu,
- 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu,
- 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu,
- 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu,
- 1319 Emlak Vergisi Kanunu,
- 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu,
- 3194 sayılı İmar Kanunu,
- 4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanun,
- 3572 İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına Dair Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair Kanun,
- 775 sayılı Gecekondu Kanunu,
- 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu,
- 4857 sayılı İş Kanunu,
- 775 sayılı Gecekondu Kanunu,

-6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun,

-5779 sayılı İl Özel İdarelerine ve Belediyelere Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Pay Verilmesi Hakkında Kanun,

-6107 sayılı İller Bankası Anonim Şirketi Hakkında Kanun,

-4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanunu.

İdare faaliyetlerinin tabi olduğu bazı kararnameler:

- 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname,

-1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi.

İdare faaliyetlerinin tabi olduğu bazı genel yönetmelikler:

-Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği,

-Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği,

-Mahalli İdareler Harcama Belgeleri Yönetmeliği,

-Belediye Arsaları Üzerinde Toplu Konut ve Kentsel Çevre Üretimi ve Kredilendirilmesine Dair Yönetmelik,

-Arazi ve Arsa Düzenlemeleri Hakkında Yönetmelik,

-Mekansal Planlar Yapım Yönetmeliği,

-Planlı Alanlar İmar Yönetmeliği,

-Karayolları Kenarında Yapılacak ve Açılacak Tesisler Hakkındaki Yönetmelik,

-6306 sayılı Kanunun Uygulama Yönetmeliği,

- İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik,

-Taşınır Mal Yönetmeliği,

-Belediye Meclisi Çalışma Yönetmeliği,

-Belediye Zabıta Yönetmeliği,

- Kamu Haznedarlığı Yönetmeliği,

-Belediye ve Bağlı Kuruluşları ile Mahalli İdare Birlikleri Norm Kadro İlke ve Standartlarına Dair Yönetmelik.

İdare faaliyetlerinin tabi olduğu bazı tebliğler ile usul ve esaslar:

-Kamu Kurum ve Kuruluşlarında Personel Çalıştırılmasına Dayalı Hizmet Alımı Sözleşmeleri Kapsamında Çalıştırılmakta Olan İşçilerin Sürekli İşçi Kadrolarına veya Mahalli İdare Şirketlerinde İşçi Statüsüne Geçirilmesine İlişkin 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Geçici 23 ve Geçici 24’üncü Maddelerinin Uygulanmasına Dair Usul ve Esaslar Genel Tebliği,

-Tahsilat Genel Tebliği,

-Kamu İhale Genel Tebliği,

-Belediye Gelirleri Kanunu Genel Tebliği,

-İç Kontrol ve Ön Malî Kontrole İlişkin Usul ve Esaslar.

1.1.2. Kamu İdaresinin Görevleri

İlçe Belediyesinin görev, yetki ve sorumlulukları 5393 sayılı Belediye Kanunu’nun 14’üncü maddesi ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu’nun 7’nci maddelerinde düzenlenmiştir. Büyükşehir ilçe belediyeleri; bazı mahalli müşterek nitelikli hizmetleri sunmasının yanı sıra ulaşım, alt yapı, imar ve bütçe gibi birçok konuda büyükşehir belediyesinin denetimi ve koordine edici yetkisi altında bulunmaktadır.

Diğer yandan, 5216 sayılı Kanun’un 10’uncu maddesinde, yetki ve imtiyazlarla ilgili olarak; “*Büyükşehir ve ilçe belediyeleri; görevli oldukları konularda bu Kanunla birlikte Belediye Kanunu ve diğer mevzuat hükümleri ile ilgisine göre belediyelere tanınan yetki, imtiyaz ve muafiyetlere sahiptir*” hükmü yer almaktadır.

Buna göre, ana başlıklar itibarıyla, ilçe belediyelerinin yetki, görev ve sorumlulukları şunlardır:

İmar, kentsel alt yapı, coğrafi ve kent bilgi sistemleri; çevre ve çevre sağlığı, ağaçlandırma, park ve yeşil alanlar; konut; kültür ve sanat, turizm ve tanıtım, gençlik ve spor orta ve yükseköğrenim öğrenci yurtları; kadınlar ve çocuklar için konukevleri açma; sosyal hizmet ve yardım, nikâh, meslek ve beceri kazandırma; gıda ile ilgili olanlar dâhil birinci sınıf gayrisihhî müesseseleri ruhsatlandırma; ekonomi ve ticaretin geliştirilmesi hizmetlerini yapar veya yaptırır. Gıda bankacılığı yapabilir. Her çeşit toptancı hallerini ve mezbahaları yapabilir, sağlık merkezleri, hastaneler, gezici sağlık üniteleri ile yetişkinler, yaşlılar, engelliler, kadınlar, gençler ve çocuklara yönelik her türlü sosyal ve kültürel hizmetleri yürütebilir, geliştirebilir ve bu amaçla sosyal tesisler kurabilir, meslek ve beceri kazandırma kurslarını açabilir, işletebilir veya işlettirebilir.

Belediyeler sahip oldukları yasal yetkiler neticesinde yönetmelik çıkarmak, emir vermek, belediye yasakları koymak ve uygulamak ve kanunlarda verilen cezaları uygulamak ile yetkilidirler. Gerçek ve tüzel kişilerin faaliyetleri ile ilgili olarak kanunlarda belirtilen izin ya da ruhsatların verilmesi de belediyenin yetki ve görevidir.

Belediyeye ait olan vergi, resim, harç, katkı ve katılma paylarının tarh, tahakkuk ve tahsilinin yapılması özel kanunlara göre belediyelere aittir.

Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminden sonra İçişleri Bakanlığına bağlı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü; Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü adı altında, 10.07.2018 tarihli ve 30474 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan (1) sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile Çevre ve Şehircilik Bakanlığı bünyesine dâhil edilmiştir.

Mahalli idarelere yönelik olarak görevden uzaklaştırma, soruşturma izni verilmesi, teftiş, denetim, inceleme, ön inceleme gibi hususlar ile onay ve izin gibi idari vesayetten kaynaklanan yetkiler İçişleri Bakanlığındadır. Dolayısıyla belediyelere ilişkin teknik konularda yetkili makam Çevre ve Şehircilik Bakanlığı iken, vesayet yetkisinin kullanımında İçişleri Bakanlığının görev ve yetkileri devam etmektedir.

Ayrıca, (1) sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile Yerel Yönetim Politikaları Kurulu kurulmuştur.

1.2. Teşkilat Yapısı ve İnsan Kaynakları

1.2.1. Kamu İdaresinin Teşkilat Yapısı

5393 sayılı Kanun’a göre, İlçe Belediyesinin organları belediye meclisi, belediye

encümeni ve belediye başkanıdır.

Belediye teşkilâtı; norm kadroya uygun olarak yazı işleri, malî hizmetler, fen işleri ve zabıta birimlerinden oluşur.

Beldenin nüfusu, fizikî ve coğrafi yapısı, ekonomik, sosyal ve kültürel özellikleri ile gelişme potansiyeli dikkate alınarak, norm kadro ilke ve standartlarına uygun olarak gerektiğinde diğer birimler oluşturulabilir. Bu birimlerin kurulması, kaldırılması veya birleştirilmesi belediye meclisinin kararıyla olur.

Belediyenin teşkilat yapısında, doğrudan başkana bağlı 5 adet birim belirlenmiştir. Bunlar; Özel Kalem Müdürlüğü, İç Denetim Birimi, Teftiş Kurulu Müdürlüğü, İnsan Kaynakları ve Eğitim Müdürlüğü ve Mali Hizmetler Müdürlüğüdür. Başkana bağlı 3 adet başkan yardımcısı bulunmaktadır.

İdarenin birimleri aşağıdadır:

Özel Kalem Müdürlüğü, İnsan Kaynakları ve Eğitim Müdürlüğü, Bilgi İşlem Müdürlüğü, Yazı İşleri Müdürlüğü, Teftiş Kurulu Müdürlüğü, Gençlik ve Spor Hizmetleri Müdürlüğü, Strateji Geliştirme Müdürlüğü, Hukuk İşleri Müdürlüğü, Basın Yayın ve Halkla İlişkiler Müdürlüğü, Emlak ve İstimlak Müdürlüğü, Fen İşleri Müdürlüğü, İmar ve Şehircilik Müdürlüğü, Kültür İşleri Müdürlüğü, Mali Hizmetler Müdürlüğü, Plan ve Proje Müdürlüğü, Park ve Bahçeler Müdürlüğü, Sosyal Destek Hizmetleri Müdürlüğü, Temizlik İşleri Müdürlüğü, Yapı Kontrol Müdürlüğü, Zabıta Müdürlüğü, Etüd Proje Müdürlüğü, Destek Hizmetleri Müdürlüğü ve İç Denetim Birimidir.

1.2.2. Kamu İdaresinin İnsan Kaynakları

İlçe belediyelerindeki tüm kadrolara yapılacak olan atamalar kanun ve yönetmeliklerde belirtilen kriterlere uygun olarak belediye başkanınca yapılır.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun "Norm kadro ve personel istihdamı" başlıklı 49'uncu maddesinin 7'nci fıkrası gereği; norm kadrosunda belediye başkan yardımcısı bulunan belediyelerde norm kadro sayısına bağlı kalınmaksızın; diğer bir ifadeyle, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'na tabi belediye başkan yardımcılarında, belediye başkanı, zorunlu gördüğü takdirde, nüfusu 50.000'e kadar olan belediyelerde bir, nüfusu 50.001-200.000 arasında olan belediyelerde iki, nüfusu 200.001-500.000 arasında olan belediyelerde üç, nüfusu 500.000 ve fazla olan belediyelerde dört belediye meclis üyesini belediye başkan yardımcısı

olarak görevlendirebilir.

İdare, ilçe nüfusuna göre, norm kadrosuna bağlı kalmaksızın dört belediye meclis üyesini belediye başkan yardımcısı olarak görevlendirebilir. İdarenin norm kadroya göre beş belediye başkan yardımcısı kadrosu bulunmaktadır. İdarede, meclis üyeleri arasından bir belediye başkan yardımcısı ve norm kadroya göre dört belediye başkan yardımcısı görevlendirilmesi suretiyle, toplamda beş belediye başkan yardımcısı bulunmaktadır.

Belediyede istihdam edilen 656 personelin 362'si memur, 72'si işçi ve 222'si ise sözleşmeli personelden oluşmaktadır.

1.2.3. Kamu İdaresinin Ortağı Olduğu Şirketler ve Bütçe İçi İşletmeleri

İlçe Belediyesi ve şirketlerinin birlikte ya da ayrı ayrı %50'den fazla hisseye sahip oldukları ortaklıklar aşağıdadır:

- Penyapsan Pendik Yapı ve İnşaat Temizlik Hizmetleri Sanayi Ticaret Anonim Şirketi,
- Pentaş Pendik İnşaat Organizasyon Yayıncılık Turizm Gıda Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketi,
- Pendik Belediyesi Personel Anonim Şirketi.

İlçe Belediyesi ve şirketlerinin birlikte ya da ayrı ayrı %50'den az hisseye sahip oldukları ortaklıklar aşağıdadır:

- Sağlık Bilimleri Üniversitesi Teknoloji Geliştirme Bölgesi Sağlık Teknokenti Anonim Şirketi,
- Beytaş Beykoz Belediyesi Halk Pazarları İşletmesi ve Ticaret Anonim Şirketi.

İlçe Belediyesinin bütçe içi işletmesi bulunmamaktadır.

1.3. Mali Yapı

1.3.1. Kamu İdaresinin Bütçe Yapısı

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 12'nci maddesine göre, genel yönetim kapsamındaki idarelerin bütçeleri içinde mahallî idareler bütçeleri de sayılmıştır. Buna

göre, mahallî idare bütçesi, mahallî idare kapsamındaki kamu idarelerinin bütçesi olarak belirtilmiştir.

Mahalli idareler bütçesi analitik bütçe sistemine uygun olarak hazırlanmaktadır. Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'ne göre, bütçe; gider, gelir ve finansmanın ekonomik sınıflandırması bölümlerinden oluşmaktadır. Gider bütçesi; kurumsal, fonksiyonel, finansman tipi ve ekonomik sınıflandırma olmak üzere dört bölüme ayrılır. Finansman tipi sınıflandırma tek düzeyden, diğer sınıflandırmalar dört düzeyden oluşur. Gelir bütçesi ve finansmanın ekonomik sınıflandırması cetvelleri de dört düzeyden oluşur.

1.3.2. Kamu İdaresinin Kullandığı Kaynaklar

Belediye gider ve harcamalarını gerçekleştirirken aşağıdaki kaynakları kullanmaktadır:

a) 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 59'uncu maddesinde sayılan kaynaklar:

-Kanunlarla gösterilen belediye vergi, resim, harç ve katılma payları

-Genel bütçe vergi gelirlerinden ayrılan pay

-Genel ve özel bütçeli idarelerden yapılacak ödemeler

-Taşınır ve taşınmaz malların kira, satış ve başka suretle değerlendirilmesinden elde edilecek gelirler

-Belediye Meclisi tarafından belirlenecek tarifelere göre tahsil edilecek hizmet karşılığı ücretler

-Faiz ve ceza gelirleri

-Bağışlar

-Her türlü girişim, iştirak ve faaliyetler karşılığı sağlanacak gelirler

-Diğer gelirler

b) 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 68'inci maddesinde belirtildiği üzere borçlanma suretiyle kaynak yaratılabilir.

c) İlçe Belediyesinin kullandığı diğer bir kaynak da 5779 sayılı İl Özel İdarelerine ve Belediyelere Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Pay Verilmesi Hakkında Kanun'un 2'nci maddesi gereği Belediye için genel bütçe vergi gelirlerinden ayrılan paylardır.

1.3.3. Bütçe Ödenekleri Tablosu ile Gelir ve Gider Bütçesi ve Gerçekleşmeleri**Tablo 1: 2019 Yılı Bütçe Ödenekleri Tablosu**

Gider Türü (1. Düzey)	Bütçe ile Verilen Ödenek	Önceki Yıldan Devreden Ödenekler	Ek Ödenek (Yedek Ödenek)	Yıl İçinde İptal Edilen Ödenek	Net Bütçe Ödeneği Toplamı	Bütçe Gideri Toplamı	Sonraki Yıla Devreden Ödenek
Personel Giderleri	84.046.911,60	-	30.486.603,66	29.734.885,39	84.798.629,87	79.706.517,04	-
S.G.K Dev. Prim. Giderleri	11.122.555,08	-	4.824.537,38	4.757.547,80	11.189.544,66	9.722.193,60	-
Mal ve hizmet Alım Giderleri	215.493.651,32	-	50.046.688,87	26.681.721,21	238.858.618,98	228.388.818,81	-
Faiz Giderleri	3.500.000,00	-	8.595.083,98	-	12.095.083,98	12.095.083,98	-
Cari transferler	48.099.260,00	-	6.309.121,09	4.585.847,45	49.822.533,64	48.815.523,67	-
Sermaye Giderleri	178.185.702,00	-	82.225.522,98	64.205.490,51	196.205.734,47	179.918.742,66	-
Borç Verme	19.551.920,00	-	-	-	-	12.003.525,64	-
Yedek Ödenekler	50.000.000,00	-	-	45.677.838,23	4.322.161,77	-	-
TOPLAM	610.000.000,00	-	182.487.557,96	175.643.330,59	597.292.307,37	570.650.405,40	-

Tablo 2: Bütçe Gider Tahmin ve Gerçekleşen Tutar

Hesap Kodu	Eko. Kod.	Gider Türü	Bütçe	Ek Bütçe	Gerçekleşen	Gerçekleşme Oranı (%)
830	01	Personel Giderleri	84.046.911,60	-	79.706.517,04	94,84
830	02	S.G.K Dev. Prim. Giderleri	11.122.555,08	-	9.722.193,60	87,41
830	03	Mal ve hizmet Alım Giderleri	215.493.651,32	-	228.388.818,81	105,98
830	04	Faiz Giderleri	3.500.000,00	-	12.095.083,98	345,57
830	05	Cari transferler	48.099.260,00	-	48.815.523,67	101,49
830	06	Sermaye Giderleri	178.185.702,00	-	179.918.742,66	100,97
830	08	Borç Verme	19.551.920,00	-	12.003.525,64	61,39
900	09	Yedek Ödenekler	50.000.000,00	-	0,00	-
TOPLAM			610.000.000,00	-	570.650.405,40	93,55

*Not: Yedek Ödenek Bütçe Kalemleri İçinde Bulunmamaktadır.

Tablo 3: Bütçe Gelir Tahmin ve Gerçekleşen Tutar

Hesap Kodu	Eko. Kod.	Gelir Türü	Bütçe	Gerçekleşen	Gerçekleşme Oranı (%)
800	01	Vergi Gelirleri	171.500.000,00	151.505.114,95	88,34
800	03	Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	80.400.000,00	62.516.642,27	77,76
800	04	Alınan Bağış ve Yardımlar	1.000.000,00	350.667,32	35,07
800	05	Diğer Gelirler	222.100.000,00	226.819.479,41	102,12

800	06	Sermaye Gelirleri	110.000.000,00	59.049.058,21	53,68
800	08	Tahsilatlardan Alacaklar	0,00	0,00	0,00
		Red ve İadeler (-)	-5.000.000,00	-2.924.724,28	59,00
TOPLAM			580.000.000,00	497.316.237,88	85,74

İdarenin 2019 yılı borçlanma tutarı 30.000.000,00 TL'dir.

1.4. Muhasebe ve Raporlama Sistemi

1.4.1. Kamu İdaresinin Muhasebe Sistemi

İlçe Belediyesinin muhasebe kayıt sistemi, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu ile getirilen tahakkuk esaslı devlet muhasebesi olup; kayıt işlemleri Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği çerçevesinde düzenlenerek 27.05.2016 tarihli ve 29724 (M) sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hükümleri doğrultusunda gerçekleştirilmektedir.

1.4.2. Denetime Sunulan Defter, Tablo ve Belgeler

Kamu İdaresi Hesaplarının Sayıştaya Verilmesi ve Muhasebe Birimleri ile Muhasebe Yetkililerinin Bildirilmesi Hakkında Usul ve Esaslar'ın 5'inci maddesi gereğince hesap dönemi sonunda Sayıştay Başkanlığına gönderilmesi gereken defter, tablo ve belgelerden aşağıda yer alanlar denetime sunulmuş olup denetim bu defter, tablo ve belgeler ile Usul ve Esasların 8'inci maddesinde yer alan diğer belgeler dikkate alınarak yürütülüp sonuçlandırılmıştır.

- Birleştirilmiş veriler defteri
- Geçici ve kesin mizan
- Bilanço
- Kasa sayım tutanağı
- Banka mevcudu tespit tutanağı
- Alınan çekler sayım tutanağı
- Menkul kıymet ve varlıklar sayım tutanağı

- Teminat mektupları sayım tutanağı
- Değerli kâğıtlar sayım tutanağı
- İdare taşınır mal yönetimi ayrıntılı hesap cetveli ile idare taşınır mal yönetimi hesabı icmal cetveli
- Bütçe giderleri ve ödenekler tablosu
- Bütçe gelirleri ekonomik sınıflandırılması tablosu
- Faaliyet sonuçları tablosu

Denetim görüşü, kamu idaresinin tabi olduğu geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki temel mali tabloları olan bilanço ve faaliyet sonuçları tablolarına verilmiştir.

2. KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU

Denetlenen kamu idaresinin yönetimi, tabi olduğu muhasebe standart ve ilkelerine uygun olarak hazırlanmış olan mali rapor ve tabloların doğru ve güvenilir bilgi içerecek şekilde zamanında Sayıştaya sunulmasından, bir bütün olarak sunulan bu mali tabloların kamu idaresinin faaliyet ve işlemlerinin sonucunu tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir olarak yansıtmasından ve ister hata isterse yolsuzluktan kaynaklansın bu mali rapor ve tabloların önemli hata veya yanlış beyanlar içermemesinden; kamu idaresinin gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğundan; mali yönetim ve iç kontrol sistemlerinin amacına uygun olarak oluşturulmasından, etkin olarak işletilmesinden ve izlenmesinden, mali tabloların dayanağını oluşturan bilgi ve belgelerin denetime hazır hale getirilmesinden ve sunulmasından sorumludur.

3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU

Sayıştay, denetimlerinin sonucunda hazırladığı raporlarla denetlenen kamu idarelerinin gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmek, mali rapor ve tablolarının güvenilirliğine ve doğruluğuna ilişkin görüş bildirmek, mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmekle sorumludur.

4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI

Denetimlerin dayanağı; 6085 sayılı Sayıştay Kanunu, uluslararası denetim standartları, Sayıştay ikincil mevzuatı ve denetim rehberleridir.

Denetimler, kamu idaresinin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmek ve mali rapor ve tablolarının kamu idaresinin tüm faaliyet ve işlemlerinin sonucunu doğru ve güvenilir olarak yansıttığına ilişkin makul güvence elde etmek ve mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek amacıyla yürütülmüştür.

Kamu idaresinin mali tabloları ile bunları oluşturan hesap ve işlemlerinin doğruluğu, güvenilirliği ve uygunluğuna ilişkin denetim kanıtı elde etmek üzere yürütülen denetimler; uygun denetim prosedürleri ve tekniklerinin uygulanması ile risk değerlendirmesi yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Risk değerlendirmesi sırasında, uygulanacak denetim prosedürünün belirlenmesine esas olmak üzere, mali tabloların üretildiği mali yönetim ve iç kontrol sistemleri de değerlendirilmiştir.

Denetimin kapsamını, kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile gelir, gider ve mallarına ilişkin tüm mali faaliyet, karar ve işlemleri ve bunlara ilişkin kayıt, defter, bilgi, belge ve verileri (elektronik olanlar dâhil) ile mali yönetim ve iç kontrol sistemleri oluşturmaktadır.

Bu hususlarla ilgili denetim sonucunda denetim görüşü oluşturmak üzere yeterli ve uygun denetim kanıtı elde edilmiştir.

5. İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

İç kontrol sistemi, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun beşinci kısmında düzenlenmiştir. İç kontrol, idarenin amaçlarına, belirlenmiş politikalara ve mevzuata uygun olarak faaliyetlerin etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde yürütülmesini, varlık ve kaynakların korunmasını, muhasebe kayıtlarının doğru ve tam olarak tutulmasını, malî bilgi ve yönetim bilgisinin zamanında ve güvenilir olarak üretilmesini sağlamak üzere idare tarafından oluşturulan organizasyon, yöntem ve süreçle iç denetimi kapsayan malî ve diğer kontroller bütünüdür.

Görev ve yetkileri çerçevesinde, malî yönetim ve kontrol süreçlerine ilişkin standartlar ve yöntemler Hazine ve Maliye Bakanlığınca, iç denetime ilişkin standartlar ve yöntemler ise

İç Denetim Koordinasyon Kurulu tarafından belirlenir, geliştirilir ve uyumlaştırılır. Bunlar ayrıca, sistemlerin koordinasyonunu sağlar ve kamu idarelerine rehberlik hizmeti verir.

31.12.2005 tarihli ve 26040 (3. Mükerrer) sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan İç Kontrol ve Ön Mali Kontrole İlişkin Usul ve Esaslar’ın 5’inci maddesinde, iç kontrol standartlarının, merkezi uyumlaştırma görevi çerçevesinde Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından belirlenip yayımlanacağı, kamu idarelerinin, malî ve malî olmayan tüm işlemlerinde bu standartlara uymakla ve gereğini yerine getirmekle yükümlü bulunduğu, ayrıca Kanun’a ve iç kontrol standartlarına aykırı olmamak koşuluyla, idarelerce görev alanları çerçevesinde her türlü yöntem, süreç ve özellikli işlemlere ilişkin standartlar belirlenebileceği belirtilmiştir.

Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından hazırlanarak 26.12.2007 tarihli ve 26738 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Kamu İç Kontrol Standartları Tebliği ile kamu idarelerinde iç kontrol sisteminin oluşturulması, uygulanması, izlenmesi ve geliştirilmesi amacıyla 18 standart ve bu standartlar için gerekli 79 genel şart belirlenmiştir.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu ve ilgili diğer mevzuat uyarınca, Pendik Belediyesi tarafından Kamu İç Kontrol Sisteminin oluşturulması, uygulanması, izlenmesi ve geliştirilmesi çalışmaları ile Belediyenin yönetim sorumluluğu kapsamında müdürlüklerle ortak çalışma yapılarak Kamu İç Kontrol Standartları Uyum Eylem Planı hazırlanmıştır.

Bu kapsamda İdarenin iç kontrol sistemleri değerlendirilmiştir. İdarede, Maliye Bakanlığı tarafından hazırlanan ve kurumlara gönderilen Kamu İç Kontrol Standartları Uyum Eylem Planı Rehberi de dikkate alınarak, etkin bir iç kontrol sisteminin kurulması ve uygulanmasının sağlanması çalışmaları devam etmektedir.

Kurum organizasyon yapısı içerisinde personelin ve müdürlüklerin görev, yetki ve sorumlulukları açık bir şekilde belirlenmiş olup personel görev tanımları yapılmıştır. Yetkiler ve yetki devrinin sınırları açıkça ve yazılı olarak belirlenmiştir.

Kurumun tüm birimlerinde yapılan işlerin iş tanımları yapılmış olup müdürlüklerin çalışma yönetmelikleri güncellenip tamamlanmıştır. Süreç kontrolünü sağlamak amacıyla, tüm birimlerde iş akış şeması hazırlanmıştır.

Stratejik plan idarenin kendi birimleri ve personelinin katkılarıyla mevzuata uygun olarak hazırlanmıştır. İdarenin yürüteceği program, faaliyet ve projeleri ile bunların kaynak ihtiyacını, performans hedef ve göstergelerini içeren performans programı hazırlanmıştır.

İdare bütçesi hazırlanırken stratejik plan-performans programı ve bütçe ilişkisinin gerçekleştirilmeye çalışıldığı görülmüştür.

Kurumsal risk yönetim çalışmaları ve sistemli bir şekilde analizler yaparak amaç ve hedeflerinin gerçekleşmesini engelleyebilecek iç ve dış riskleri tanımlanarak değerlendirilmiş ve gerekli önlemler belirlenmiştir.

Ön mali kontrol sistemi, İç Kontrol ve Ön Mali Kontrole İlişkin Usul ve Esaslar'a uygun olarak kurulmuştur.

Yönetimin ihtiyaç duyduğu gerekli bilgileri ve raporları üretecek, analiz yapma imkânı sunacak bir yönetim bilgi sistemi bulunmaktadır. Faaliyet sonuçları ve değerlendirmeler İdare faaliyet raporunda gösterilmekte ve idare faaliyet raporu kamu idaresinin web sayfasında yayımlanmaktadır.

İç Kontrol İzleme ve Yönlendirme Kurulu, üst yöneticinin onayı ile görevlendirilmiştir. İdarenin tüm birimleri iç kontrol sistemini yılda en az bir kez değerlendirmekte, İç Kontrol İzleme ve Yönlendirme Kuruluna raporlamaktadır. Söz konusu Kurul da bu raporları değerlendirerek üst yöneticinin onayına sunmaktadır.

Kamu idaresinde iç kontrol birimi mevcuttur ve öngörülen üç iç denetçi kadrosundan biri dolu olup, kadroda bulunan iç denetçi fiilen bu görevi yürütmektedir. İç denetim birimi tarafından iç kontrol sistemine ilişkin denetim çalışmaları yapılmaktadır.

6. DENETİM GÖRÜŞÜ

İstanbul Pendik Belediyesi 2019 yılına ilişkin yukarıda belirtilen ve ekte yer alan; geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki mali rapor ve tablolarının, "Denetim Görüşünün Dayanakları" bölümünde belirtilen hesap alanları hariç tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir bilgi içerdiği kanaatine varılmıştır.

7. DENETİM BULGULARI

Raporda yer alan bulgular, denetimler sonucunda tespit edilen hususlara kamu idaresi tarafından verilen cevapların değerlendirilmesi suretiyle düzenlenmiştir.

A. DENETİM GÖRÜŞÜNÜN DAYANAKLARI

BULGU 1: Diğer Kamu İdarelerince Belediyeye Tahsis Edilen Arsalar ile Binalara İlişkin Muhasebe Kayıtlarının Yapılmaması

Diğer kamu kurum ve kuruluşlarınca İdareye taşınmazlar tahsis edilmiş; ancak, İdarece tahsis alınan taşınmazlara ilişkin muhasebe kayıtları yapılmamıştır.

Mahalli idareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nde tahsis işlemlerinin muhasebeleştirilmesine ilişkin ayrıntılı açıklamalar yapılmıştır. Buna göre, Belediyeye tahsisi yapılan binaların muhasebe birimince kayıtlı değeri üzerinden 252-Binalar Hesabına borç ve 500-Net Değer Hesabına alacak, ayrılmış amortisman tutarının 500- Net Değer Hesabına borç, 257-Birikmiş Amortismanlar Hesabına alacak kaydedilmesi gerekmektedir.

Aynı Yönetmelik'te, 250-Arazi ve Arsalar Hesabı için de benzer düzenlemeler bulunmaktadır.

İdarenin taşınmaz işlemlerinin incelenmesi neticesinde; diğer kamu kurum ve kuruluşlardan İdareye tahsis edilen 3 adet bina ve 9 adet arsa niteliğindeki taşınmazlar için yukarıda açıklanan muhasebe kayıtlarının yapılmadığı ve söz konusu kayıtların yapılmaması nedeniyle tahsisli taşınmazların bilgisinin mali tablolarda yer almadığı tespit edilmiştir.

Yukarıda belirtilen denetim tespiti sonrasında, İdareye yapılan taşınmaz tahsislerinin muhasebeleştirilmesi çalışmalarına 2020 yılı içerisinde başlanılmıştır. Ancak, bulguya konu edilen taşınmaz tahsislerinin yılı içerisinde muhasebeleştirilmemesi nedeniyle; 2019 yılı mali tablolarında 250-Arazi ve Arsalar Hesabı, 252-Binalar Hesabı ve 500-Net Değer Hesabı ile amortisman tabi maddi duran varlıklar için 257-Birikmiş Amortismanlar Hesabı açısından hatalı bilgi oluşmasına neden olunmuştur.

BULGU 2: İdare Arsaları ile Binalarının Diğer Kamu İdarelerine Tahsis Edilmesine İlişkin Muhasebe Kayıtlarının Yapılmaması

İdarece, diğer kamu kurum ve kuruluşlarına taşınmazlar tahsis edilmiş, ancak bu tahsis işlemleri muhasebeleştirilmemiştir.

Mahalli idareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nde taşınmaz tahsis işlemlerinin muhasebeleştirilmesine ilişkin ayrıntılı açıklamalar yapılmıştır. Bu bağlamda, diğer kamu idarelerine taşınmaz tahsis edilmesi durumunda, muhasebe birimince taşınmazların kayıtlı değeri üzerinden ilgisine göre, 250-Arazi ve Arsalar Hesabı ile 252-Binalar Hesabına alacak ve 500-Net Değer Hesabına borç; amortismanına tabi maddi duran varlıklar için ayrılmış amortisman tutarının 500-Net Değer Hesabına Alacak, 257-Birikmiş Amortismanlar Hesabına borç kaydedilmek suretiyle muhasebeleştirilecektir.

İdarenin taşınmaz işlemlerinin incelenmesi neticesinde; diğer kamu kurum ve kuruluşlarına 40 adet bina ve 26 adet arsa niteliğinde taşınmaz tahsisleri yapıldığı ancak bu tahsislere binaen yukarıda açıklanan muhasebe kayıtlarının yapılmadığı tespit edilmiştir.

Yukarıda belirtilen denetim tespiti sonrasında, İdare tarafından, diğer kamu kurum ve kuruluşlarına yapılan taşınmaz tahsislerinin muhasebeleştirilmesi işlemlerine 2020 yılında başlanılmıştır. Bahsi geçen muhasebeleştirme işlemlerinin 2019 yılında yapılmaması sebebiyle, 2019 yılı mali tablolarında 250-Arazi ve Arsalar Hesabı, 252-Binalar Hesabı ve 500-Net Değer Hesabı ile amortismanına tabi maddi duran varlıklar için 257-Birikmiş Amortismanlar Hesabı açısından hatalı bilgi oluşmasına neden olunmuştur.

BULGU 3: Sayıştay İlamıyla Hüküm Altına Alınan İdare Alacağıın Kişilerden Alacaklar Hesabına Kaydedilmemesi

Sayıştay ilamıyla hüküm altına alınan İdare alacakları muhasebe kayıtlarına alınmamıştır.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 111'inci maddesinde 140-Kişilerden Alacaklar Hesabına ilişkin işlemlerin detaylı açıklamalarına yer verilmiştir. Aynı Yönetmelik'in 112'nci maddesinde de Kişilerden Alacaklar Hesabının işleyişi detaylı olarak anlatılmıştır. Bu maddelere göre, Sayıştay tarafından tazmin hükmedilen tutarların 140-Kişilerden Alacaklar Hesabına borç, tahsilinde bütçeye gelir kaydedilmek üzere 600-Gelirler Hesabına alacak kaydedileceği belirtilmiştir.

İdarenin hesap ve işlemlerinin incelenmesi neticesinde; Belediyenin 2015 yılı hesabına ilişkin yargılamaya esas raporun Sayıştay 5. Dairesi tarafından yargılandığı ve 197 no.lu İlamın düzenlendiği; söz konusu İlam ile kamu zararı olarak değerlendirilen 2.014.288,83 TL'nin tazminine hükmedildiği; ancak tazminine hükmedilen bu tutarın 140-Kişilerden Alacaklar Hesabı ile 600-Gelirler Hesabına kaydedilmediği tespit edilmiştir.

Yukarıda belirtilen denetim tespiti sonrasında, İdare tarafından, alacakların tahakkuk kayıtları 2020 yılı içerisinde yapılmıştır. Ancak, Sayıştay ilamında yer alan tutarlara ilişkin kayıtların yılı içerisinde yapılmaması nedeniyle, 2019 yılında 140-Kişilerden Alacaklar Hesabı ve 600-Gelirler Hesabının 2.014.288,83 TL eksik bilgi içermesine sebep olunmuştur.

BULGU 4: Elden Çıkarılacak Stoklar ve Maddi Duran Varlıklar Hesabında İzlenmesine Karar Verilen Maddi Duran Varlıkların Tamamıyla Amortismanına Tabi Tutulmaması

İdare tarafından, kullanılma olanaklarını yitirdiği için 294-Elden Çıkarılacak Stoklar ve Maddi Duran Varlıklar Hesabına kaydedilen amortismanına tabi bazı maddi duran varlıkların daha önceden amortisman ayrılmamış kısmının tamamı yıl sonu itibariyle amortismanına tabi tutulmamıştır.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 224'üncü maddesinde; 294-Elden Çıkarılacak Stoklar ve Maddi Duran Varlıklar Hesabının, çeşitli nedenlerle kullanılma olanaklarını yitiren maddi duran varlıkların izlenmesi için kullanılacağı hüküm altına alınmıştır.

(47) sıra no.lu Muhasebat Genel Müdürlüğü Amortisman ve Tükenme Payları Genel Tebliği'nin "Amortisman ve tükenme payı süre ve oranları" başlıklı 6'ncı maddesinin (7) numaralı fıkrasında; çeşitli nedenlerle kullanılma olanaklarını yitiren amortismanına tabi maddi duran varlıklardan 294-Elden Çıkarılacak Stoklar ve Maddi Duran Varlıklar Hesabında izlenmesine karar verilenlerin, amortismanına tabi tutulmamış kısmının tamamının amortismanına tabi tutulacağı belirtilmiştir.

İdarenin hesap ve işlemleri incelendiğinde; kullanılma olanağını yitirdiğinden dolayı 294-Elden Çıkarılacak Stoklar ve Maddi Duran Varlıklar Hesabına kaydedilen maddi duran varlıkların amortismanına tabi tutulmamış kısmının tamamının yılsonu itibariyle amortismanına tabi tutulmadığı tespit edilmiştir.

Yukarıda belirtilen denetim tespiti sonrasında, İdare tarafından kullanılma olanağını yitiren maddi duran varlıklar 2020 yılında amortismanına tabi tutulmuştur. Ancak, bulguya konu edilen muhasebe kayıtlarının 2019 yılı içerisinde yapılmaması nedeniyle, İdarenin 2019 yıl sonu bilançosunda 299-Birikmiş Amortismanlar Hesabı 3.015.093,26 TL tutarında eksik yer almaktadır.

BULGU 5: Gecekondu Fonunda Toplanan Paraların Gelirler Hesabı Yerine Fonlar veya Diğer Kamu İdareleri Adına Yapılan Tahsilat Hesabında Muhasebeleştirilmesi

İdarenin belli amaca tahsisli geliri niteliğinde olan gecekondu fonunda toplanan paralar 600-Gelir Hesabı yerine, 362- Fonlar veya Diğer Kamu İdareleri Adına Yapılan Tahsilat Hesabında muhasebeleştirilmiştir.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin "Belirli Bir Amaca Tahsisli Gelirler ve Alınan Paylar" başlıklı 18'inci maddesinin (2) numaralı fıkrasında, 775 sayılı Gecekondu Kanunu'nun 12'nci maddesi gereği kurulan fonda toplanacak paraların gelir bütçesinin ilgili bölümüne gelir kaydedileceği ve diğer taraftan gider bütçesinin ilgili tertibine tahsis amacı doğrultusunda kullanılmak üzere ödenek konulacağı ifade edilmiştir.

Yönetmelik'te belirtildiği üzere; gecekondu fonundaki paralar, İdarenin belirli amaca tahsisli gelirdir. Dolayısıyla bu gelirler, yardımcı hesap kodlarıyla takip edilmek üzere 600-Gelirler Hesabı ve 800-Bütçe Gelirleri Hesabında muhasebeleştirilmelidir.

İdarenin hesap ve işlemlerinin incelenmesi neticesinde; gecekondu fonu gelirlerinin 362-Fonlar veya Diğer Kamu İdareleri Adına Yapılan Tahsilat Hesabında muhasebeleştirildiği tespit edilmiştir. Hâlbuki söz konusu paralar, İdarenin belli amaca tahsisli geliri olması nedeniyle gelir hesaplarında muhasebeleştirilmesi gerekirdi. İdarenin gecekondu gelirleri olarak söz konusu hesapta yılsonu itibarıyla 9.038.434,00 TL tutarında bakiyesi bulunmakta olup bu bakiyenin 5.070.303,49 TL tutarındaki kısmı 2019 yılı içerisinde elde edilir iken, kalan kısmı geçmiş yıllardan devretmiştir.

Yukarıda belirtilen denetim tespiti sonrasında, İdare tarafından, gecekondu fonu gelirleri 2020 yılı içerisinde gelir hesaplarında muhasebeleştirilmeye başlanmıştır. Ancak, söz konusu muhasebe işlemlerinin 2019 yılı içerisinde yapılmaması nedeniyle, İdarenin 2019 yılı mali tablolarında 362-Fonlar veya Diğer Kamu İdareleri Adına Yapılan Tahsilat Hesabı

9.038.434,00 TL tutarında fazla yer alırken, 600-Gelirler Hesabı ile 800-Bütçe Gelirleri Hesabı 5.070.303,49 TL tutarında eksik yer almaktadır.

BULGU 6: İdarenin Mülkiyetinde, Yönetiminde veya Kullanımındaki Taşınmazların Envanter Çalışmalarının Tamamlanmaması ve Buna Bağlı Olarak Muhasebe Bilgilerinin Güncellenmemesi

İdare taşınmazlarının tapu bilgilerinin fiili durumla uyumlulaştırılması, dosyalanması ve yeniden değerlendirme işlemleri tamamlanmamış ve bunlara bağlı olarak da muhasebe bilgileri güncellenememiştir.

Taşınmazların yönetimi 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 44, 45, 47 ve 60'ıncı maddelerinde düzenlenmiştir. Hazine ve Maliye Bakanlığınca; 5018 sayılı Kanun'un 44, 45 ve 60'ıncı maddelerine dayanılarak Kanun kapsamında olan kurum ve kuruluşların mülkiyetinde, yönetiminde veya kullanımında bulunan taşınmazların kaydına ve icmallерinin düzenlenmesine ilişkin usul ve esasları belirlemek üzere Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Kaydına İlişkin Yönetmelik çıkarılmıştır.

Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Kaydına İlişkin Yönetmelik'in 1'inci maddesinde, Yönetmelik'in amacının; genel yönetim kapsamındaki kamu idareleri ile bu idarelere bağlı ve Kanun kapsamında olan kurum ve kuruluşların mülkiyetinde, yönetiminde veya kullanımında bulunan taşınmazların kaydına ve icmal cetvellerinin düzenlenmesine ilişkin usul ve esasları düzenlemek olduğu belirtilmiş ve Yönetmelik'in diğer maddelerinde kamu idarelerinin tasarrufunda bulunan taşınmazların kaydına ve buna ilişkin cetvellerin tutulmasına ilişkin usul ve esaslar ile bu işlerle ilgili görev, yetki ve sorumluluklar belirlenmiştir.

Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Kaydına İlişkin Yönetmelik hükümleri gereğince; tapu bilgilerinin temin edilerek fiili envanterin yapılması, mevzuatında belirtilen şekilde kayda esas değerlerinin tespit edilmesi ve yeniden değerlendirme yapılması, her bir taşınmaz için numaralandırma, dosyalama ve cins tashihi işlemlerinin yapılması, taşınmaz icmal cetvellerinin konsolide edilmesi, Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği gereği taşınmazların mali tablolarda gösterilmesi ve tüm bu taşınmaz kayıt işlemlerinin 31.12.2017 tarihine kadar tamamlanması gerekmektedir.

Ancak, İdarenin taşınmaz işlemlerinin incelenmesi neticesinde, mevzuatında belirtilen süre itibarıyla taşınmaz tapu bilgileri ile fiili durum uyumlulaştırılmasının yapılamadığı ve bu sebeple tapu kayıtları ile İdare kayıtları arasında 60 adet taşınmaz kaydı farkı oluştuğu;

dosyalama ve yeniden değerlendirme işlemlerinin tamamlanamadığı ve bunlara bağlı olarak da muhasebeleştirme işlemlerinin güncellenemediği tespit edilmiştir.

Yukarıda belirtilen denetim tespiti sonrasında, İdare tarafından 2020 yılı içinde yukarıda belirtilen taşınmaz kayıt çalışmalarına başlanılmıştır. Ancak, taşınmaz kayıt işlemlerinin 2019 yılında tamamlanmaması nedeniyle, 2019 yılı mali tablolarında 25-Maddi Duran Varlıklar Hesap Grubu açısından hatalı bilgi oluşmasına sebebiyet verilmiştir.

B. DENETİM GÖRÜŞÜNÜ ETKİLEMİYEN TESPİT VE DEĞERLENDİRMELER

BULGU 1: İntifa Hakkı Verilen Spor Tesisinin Kullanım Alanının Kiracı Tarafından Genişletilmesine Rağmen Kira Bedelinin Güncellenmemesi

İdare tarafından 07.03.2011 tarihinde ihalesi gerçekleştirilen, Yenişehir Mahallesi 3976 Adada bulunan spor tesisi üzerine 10 yıllık intifa hakkı tesis edilmesinde ihale dokümanında belirtilenden daha büyük alanın kullanılmasına rağmen intifa hakkı bedelinde herhangi bir güncelleme yapılmamıştır.

İhale şartnamesinin 1'inci maddesinde üzerinde intifa hakkı tesis edilen spor tesisi 1.490,00 m² alanlı halı saha, 350,00 m² alanlı basketbol sahası, 90,00 m² alanlı soyunma odası ve 500,00 m² alanlı idari binası ve kafeteryadan oluştuğu belirtilmiş ve ihaleye bu alanlar üzerinden çıkmıştır.

Ancak, 500,00 m² alanlı idari binası ve kafeteryanın Emlak ve İstimlak Müdürlüğü tarafından fiili kullanım alanının 953,00 m² olduğu tespit edilmiştir.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 8'nci maddesinde her türlü kamu kaynağının elde edilmesi ve kullanılmasında görevli ve yetkili olanlar, kaynakların etkili, ekonomik, verimli ve hukuka uygun olarak elde edilmesinden sorumlu tutulmuştur.

Söz konusu tespit sonrasında, İdare tarafından intifa hakkı bedelinin güncellenmesi çalışmalarına 2020 yılı içerisinde başlanacağı belirtilmiştir. Sonuç olarak, üzerinde intifa hakkı verilen spor tesisinin fiili kullanım alanı ve niteliği göz önüne alınarak, bedelinin güncellenmesi İdare gelirleri ve kamu menfaatleri açısından önem arz etmektedir.

BULGU 2: İdare Tarafından İşletilen Otoparkların Büyükşehir Belediyesi Tarafından Ruhsatlandırılmaması

İdarece işletilen 2 adet otopark Büyükşehir Belediyesi tarafından ruhsatlandırılmamıştır.

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun 7'nci maddesinin birinci fıkrasının (1) bendinde, “*Yolcu ve yük terminalleri, kapalı ve açık otoparklar yapmak, yaptırmak, işletmek, işlettirmek veya ruhsat vermek.*” büyükşehir belediyelerinin görev, yetki ve sorumlulukları arasında sayılmıştır. Ayrıca aynı maddenin ikinci fıkrasında; büyükşehir belediyelerinin birinci fıkranın (1) bendinde yer alan görev, yetki ve sorumluluklarını belediye meclisi kararı ile ilçe belediyelerine devredebileceği veya birlikte yapabilecekleri hüküm altına alınmıştır. Bu bağlamda, ilçe belediyeleri tarafından işletilen ve/veya işlettirilen açık ve kapalı otoparkların büyükşehir belediyesi tarafından ruhsatlandırılması ya da yukarıda belirtildiği şekilde ilçe belediyelerine görev, yetki ve sorumluluk devri yapılması gerekmektedir.

İdarenin hesap ve işlemleri incelendiğinde; Belediye tarafından işletilen 4 adet otoparkın olduğu, bunlardan 2 adedinin Büyükşehir Belediyesi tarafından ruhsatlandırıldığı, Mehmet Akif Kapalı Otoparkı ile Adnan Menderes Bulvarındaki otoparkın ise ruhsatsız bir şekilde faaliyetlerini sürdürdüğü tespit edilmiştir.

Söz konusu tespit sonrasında, İdare tarafından, Mehmet Akif Kapalı Otoparkının ruhsatlandırılması çalışmaları başlatılmış; ancak, Adnan Menderes Bulvarındaki otoparkın ise imar planında meydan alanında kaldığından dolayı ruhsatlandırılmayacağı belirtilmiştir.

Bu itibarla, İdare tarafından ruhsatsız olarak işletilen Mehmet Akif Kapalı Otoparkına ilişkin ruhsatlandırma çalışmaları sonuçlandırılmalı; uygulama imar planında farklı işleve ayrılan ve otopark olarak işletilen Adnan Menderes Bulvarındaki alanın ise işlevine uygun kullanılması gerekmektedir.

BULGU 3: İşçilere Yıllık Ücretli İzinlerinin Kanuna Uygun Olarak Kullandırılmaması

İdarece işçilerin yıllık izinleri mevzuata uygun şekilde kullandırılmamakta ve bu nedenle yıllık izinler birikmektedir. Bu durumda, işçilerin yıllık izinlerini kullanmak yerine emekli olduklarında son ücretleri üzerinden karşılığını almayı tercih etmeleri nedeniyle İdareye ek mali külfet oluşmaktadır.

4857 sayılı İş Kanunu'nun 53'üncü maddesinde işçilere yıllık izin verileceği ve yıllık ücretli izin hakkından vazgeçilemeyeceği; 56'ncı maddesinde yıllık iznin 53'üncü maddede gösterilen süreler içinde işveren tarafından sürekli bir şekilde verilmesinin zorunlu olduğu; 59'uncu maddesinde iş sözleşmesinin, herhangi bir nedenle sona ermesi halinde işçinin hak kazanıp da kullanmadığı yıllık izin sürelerine ait ücretin sözleşmenin sona erdiği tarihteki ücreti üzerinden kendisine veya hak sahiplerine ödeneceği; 60'ıncı maddesinde yıllık ücretli izinlerin, yürütülen işlerin niteliğine göre yıl boyunca hangi dönemlerde kullanılacağı, izinlerin ne suretle ve kimler tarafından verileceği veya sıraya bağlı tutulacağı, yıllık iznin faydalı olması için işveren tarafından alınması gereken tedbirler ve izinlerin kullanılması konusuna ilişkin usuller ve işverence tutulması zorunlu kayıtların şekli Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı (Aile, Çalışma ve Sosyal Politikalar Bakanlığı) tarafından hazırlanacak bir yönetmelikte gösterileceği belirtilmiştir.

03.03.2004 tarihli ve 25391 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Yıllık Ücretli İzin Yönetmeliği'nde de, yıllık izinlerin kullanımı konusunda Kanun'a paralel bir düzenleme yapılmıştır.

Ayrıca, 4857 sayılı Kanun'un "Yıllık ücretli izin hükümlerine aykırılık" başlıklı 103'üncü maddesinde; 59'uncu madde gereğince hak edilmiş izni kullanmadan iş aklının sona ermesi halinde, bu izne ait ücreti ödemeyen veya 60'ıncı maddede belirtilen yönetmeliğin esas ve usullerine aykırı olarak izni kullandırmayan veya eksik kullandıran işveren veya işveren vekiline bu durumda olan her işçi için ikiyüzdoksanbeş TL idari para cezası verileceği hükme bağlanmıştır.

Yukarıda belirtilen yasal düzenlemeye göre, işçiler yıllık izin haklarından feragat edemezler. İdarelerin de düzenli olarak yıllık izinleri kullandırmaları gerekmektedir.

İşçilerin emekli olmaları halinde veya herhangi bir şekilde iş akitleri sona erdiğinde mevzuatı gereği yıllık izin hakları ücrete dönüşmektedir. Kullanılmayan yıllık izinlerin karşılığı olarak yapılacak ödeme en son ücreti üzerinden olacağı için, işçiye yüksek miktarda ücret ödemesi yapılacaktır. Bu uygulama da işçilerin yıllık izinlerini kullanmak yerine son ücretleri üzerinden karşılığını almayı tercih etmelerine neden olmaktadır. Ancak belirtilen uygulama, idarelerin daha fazla mali külfet yüklenmeleri anlamına gelmektedir. Zira anayasal bir hak olan yıllık izinlerin kullandırılmaması durumunda, idareler, 4857 sayılı İş Kanunu'nun 103'üncü maddesi gereğince idari para cezası ödeyebilecek; ayrıca, biriken yıllık izinlerin ücrete dönüşmesi halinde idareler açısından yüksek miktarda ödeme yapma söz konusu olacaktır.

İdarenin personel işlemlerinin incelenmesi neticesinde; işçilerin yıllık izinlerinin mevzuata uygun şekilde kullanılmadığı ve bu nedenle de İdare bünyesinde çalışan 74 kadrolu işçiden 59 işçinin her birinin 100 günden fazla kullanılmamış yıllık izni bulunduğu tespit edilmiştir. Ayrıca, söz konusu 59 işçiden; 29 işçinin her birinin 200 günden, 7 işçinin her birinin 300 günden ve 2 işçinin her birinin de 400 günden fazla yıllık izni bulunmaktadır.

Söz konusu tespit sonrasında, İdare tarafından, işçilerin izinlerinin planlamasının yapılmasına ve 2020 yılı içerisinde kullanılmamasına yönelik olarak ilgili birim müdürlüklerine 17.01.2020 tarih ve 2890 sayılı yazı ile talimat verilmiştir.

Hem mevzuata uygunluk açısından hem de İdareye ek mali külfet getirmemesi amacıyla yıllık izinlerin kullanılması gerekmektedir.

BULGU 4: Muafiyet Kapsamındaki İdare Taşınmazları İçin Elektrik ve Havagazı Tüketim Vergisi Ödenmesi

Belediyenin kamu hizmetine ayrılan veya kamunun yararlanmasına açık, gelir getirmeyen taşınmazları ile bunların inşa ve kullanımları kapsamında tüketilen elektrik için, elektrik ve havagazı tüketim vergisi ödenmektedir.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 16'ncı maddesinde, belediyenin kamu hizmetine ayrılan veya kamunun yararlanmasına açık, gelir getirmeyen taşınmazları ile bunların inşa ve kullanımları katma değer vergisi ile özel tüketim vergisi hariç her türlü vergi, resim, harç, katılma ve katkı paylarından muaf olacağı belirtilmiştir.

Anılan yasa hükmü uyarınca, İdarenin kamu hizmetine ayrılan veya kamunun yararlanmasına açık olan, gelir getirmeyen taşınmazlarından olan park ve bahçeler, belediye hizmet binaları, mesleki eğitim kurs binaları, mahalle aralarında yer alan spor sahaları ve kamu hizmeti sunulan diğer binaların inşa ve kullanımları, katma değer vergisi ile özel iletişim vergisi hariç her türlü vergi, resim, harç, katılma ve katkı payından muaf tutulmalıdır. Dolayısıyla, bahsedilen yerlerde tüketilen elektrik karşılığı yapılan ödemelere elektrik ve havagazı tüketim vergisi dâhil edilmemelidir.

İdarenin hesap ve işlemlerinin incelenmesi neticesinde, Belediyenin kamu hizmetine ayrılan veya kamunun yararlanmasına açık, gelir getirmeyen taşınmazları ile bunların inşa ve kullanımları kapsamında tüketilen elektrik için, yukarıda belirtilen mevzuata aykırı olarak elektrik ve havagazı tüketim vergisinin ödendiği tespit edilmiştir.

Söz konusu tespit sonrasında, İdare tarafından bölge elektrik dağıtıcısı firmaya 18.02.2020 tarihli ve 16525352-946.03-E.8203 sayılı yazının gönderildiği ve bulgu konusu taşınmazlar için elektrik ve havagazı tüketim vergisinin ödenmemesi çalışmalarına başlanılmıştır.

Mevzuata göre, muafiyet kapsamına alınmış Belediye hizmet binası, ek hizmet binaları ve kurs merkezleri gibi kamu hizmetine ayrılan, kamunun yararlanmasına açık ve gelir getirmeyen İdare taşınmazlarında kullanılan elektrik için elektrik ve havagazı tüketim vergisi ödenmemelidir.

BULGU 5: Gecekondu Fonundaki Paraların Mevzuatında Belirtilen Amacı Dışında Kullanılması

İdarenin gecekondu fonu kapsamındaki gelirler, mevzuatında belirtilen yerler yerine cari banka hesaplarına aktarmak ve aidat ödemek gibi amaç dışı kullanılmıştır.

775 sayılı Gecekondu Kanunu'nun 12'nci maddesinde, bu Kanun'daki hizmetlerin yerine getirilmesi amacıyla temin edilen gelirlerin, ilgili belediyelerce açılacak özel hesaplarda toplanarak birer fon teşkil edileceği; aynı Kanun'un 13'üncü maddesinde de, toplanan bu kaynakların hangi amaçlar için kullanılacağı detaylı olarak belirtilmiştir.

Mevzuat hükümlerinden anlaşılacağı üzere ilgili fonda biriken paralar 775 sayılı Kanun'un 13'üncü maddesinde açıklanan yerlerde kullanılabilir, İdarenin cari harcamaları gibi yerlerde kullanılamayacaktır.

İdarenin hesap ve işlemlerinin incelenmesi neticesinde; gecekondu fonu kapsamındaki gelirlerinden, 2019 yılı içerisinde 5.730.000,00 TL tutarlık kısmı idarenin cari banka hesaplarına aktarıldığı, 33.259, 85 TL tutarlık kısmı ile de aidat ödemeleri yapıldığı tespit edilmiştir. Bu uygulamalar ise mevzuatına aykırıdır.

Söz konusu tespite binaen, İdare tarafından bulgu konusu tutarlar 2020 yılı içerisinde gecekondu fonu hesabına aktarılmıştır.

İdarenin gecekondu fonu kapsamındaki gelirlerinin ilgili mevzuatında belirtilen amaçlar için kullanılması sağlanmalıdır.

BULGU 6: Kamu Kurum ve Kuruluşlarınca Yapılan Kamulaştırmaların Tapu Müdürlüğü Nezdinde Takibinin Yapılmaması

Belediye sınırları içerisinde yapılmış olan kamulaştırmalar Pendik İlçesi Tapu Müdürlüğü tarafından Belediyeye bildirilmemektedir.

2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu ile 1319 sayılı Emlak Vergisi Kanunu, belediyeler tarafından tahsil edilen ve önemli bir gelir kalemi olan emlak vergisini güvence altına almak amacıyla, tapu idarelerine; kamulaştırma işlemleri ve devir gibi mülkiyet değişimlerini ilgili belediyeye bildirme zorunluluğu getirmiştir. Bu zorunluluk bir vergi güvenlik önlemidir.

2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu'nun 10'uncu maddesinde; kamulaştırma kaynaklı tescil ve terkin işlemi sırasında mal sahiplerinin bu taşınmaz mal nedeniyle vergi ilişkisi aranmayacağı; ancak, tapu dairesinin durumu ilgili vergi dairesine bildireceği hükme bağlanmıştır.

2942 sayılı Kanun'un 39'uncu maddesinde; kamulaştırılan taşınmazın kamulaştırıldığı yıla ait emlak vergisi tarhının nasıl olacağı hükme bağlanmıştır.

1319 sayılı Emlak Vergisi Kanunu'nun 23, 30 ve 33'üncü maddelerinde, emlak vergisinin bildirim verme ve süresi, emlak vergisi değerini tadil eden sebepler, emlak vergisinin ödenme süresi hükme bağlanmıştır.

İdarenin hesap ve işlemleri incelendiğinde; Pendik ilçesi içerisinde 2019 yılı içerisinde yapılan 351 adet kamulaştırma işlemi yapıldığı ve bu bilgilerin düzenli olarak Belediyeye gönderilmediği tespit edilmiştir.

Kamulaştırma işlemlerinin, mevzuat gereği ilgili belediyeye bildirilmemiş olması durumunda: Gayrimenkule ilişkin daha önceden beyanname verilip verilmediği, emlak vergisi ödenip ödenmediği bilinmediğinden bu hatanın düzeltilmeden devam edeceği; gayrimenkule ilişkin daha önceden gelen emlak vergisi borçlarının bulunup bulunmadığı bilinmediğinden herhangi bir düzeltme işlemi yapılamayacağı; ek emlak vergisinin beyan edilmediği ve bildirim yapılmamış olduğundan bu hatanın düzeltilmeden devam edeceği; eski malik adına vergi tahakkuku yapılmaya devam edeceği; bildirim yapılmamış olduğundan bu hatalar sonucu ortaya çıkan emlak vergisi kaybından kamulaştırmayı yapmış olan kamu kurumunun da müteselsil sorumluluğunun devam edeceği açıktır.

Söz konusu tespit sonrasında, İdare tarafından, 08.06.2020 tarihli 47879480-622.03-E.20611 sayılı yazı ile Tapu Müdürlüğünden bulgu konusu kamulaştırmaların bedelleri hakkında bilgi istenerek çalışmalara başlanılmıştır.

Sonuç olarak, tapu idaresinin özellikle Kamulaştırma Kanunu ve Emlak Vergisi Kanunu kapsamındaki işlemler konusunda ilgili belediyeleri bilgilendirmesi; ilgili mevzuatı çerçevesinde veri paylaşımı sağlaması; bu bilgilendirme ve paylaşımın TAKBİS sistemi kapsamında gerekli teknolojik altyapı kullanılarak sistemli ve zamanlı olması; Belediye tarafından bilgilendirme ve paylaşım takibinin yapılarak emlak vergisi gelirlerinin ve mali tablolarının güvenceye kavuşturulması önem arz etmektedir.

BULGU 7: Vergi Kesintilerinin Gelir İdaresi Başkanlığına Gönderilmemesi

İdare, sorumlu sıfatıyla kestiği vergileri süresinde Gelir İdaresi Başkanlığına göndermemiştir.

213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun 8'inci maddesinde vergi sorumlusunun, verginin ödenmesi bakımından, alacaklı vergi dairesine karşı muhatap olan kişi olduğu; aynı Kanun'un müteakip maddelerinde geçen "mükellef" tabirinin vergi sorumlularına da şamil olduğu hüküm altına alınmıştır.

Mezkûr Kanun'un 11'inci maddesinde yaptıkları veya yapacakları ödemelerden vergi kesmeye mecbur olanların, verginin tam olarak kesilip ödenmesinden ve bununla ilgili diğer ödevleri yerine getirmekten sorumlu olacağı ifade edilmiştir. Belediyeler karşı tarafın vergisini istihkakından kesmek veya makbuz karşılığı tahsil etmek suretiyle vergi yükümlüsü adına vergi dairesine ödemek zorundadır. Bu uygulamanın amacı Devletin vergi alacağını güvence altına almaktır.

İdarenin hesap ve işlemlerinin incelenmesi neticesinde; İdarenin 2019 yıl sonu itibari ile Gelir İdaresi Başkanlığına 33.253.669,76 TL tutarında yapılandırılmış vergi borcunun haricinde 48.305.303,36 TL tutarında ödemesi gereken vergi borcu bulunduğu görülmüştür.

Söz konusu tespit sonrasında, İdare tarafından, vergi borcuna karşılık Hazine'ye taşınmaz devri hakkında işlemlerin yapılmasına başlanılmıştır.

İdarenin sorumlu sıfatıyla kestiği vergileri süresinde Gelir İdaresi Başkanlığına göndermemesi İdare için haksız bir yabancı kaynak yarattığı gibi hukuki sorumluluk da

doğurmaktadır. Ayrıca zamanında ve tam ödenmeyen tutarlar için katlanılacak gecikme zamları ve vergi ziyayı da İdare giderlerinin mevzuata aykırı bir şekilde artmasına neden olacaktır.

Hal böyle iken, İdarenin sorumlu sıfatıyla kestiği vergileri süresinde Gelir İdaresi Başkanlığına göndermesi ve geçmişe ait vergi borçlarının ödenmesine dair çalışmaları sonuçlandırması kamu yararına olacaktır.

BULGU 8: Ecrimisilin Olağan Bir Taşınmaz Yönetim Şekline Dönüştürülmesi

İdareye ait veya tasarrufunda bulunan 107 adet taşınmaz ihale olmaksızın işgalci konumunda bulunan kişi ve işletmelere ecrimisil karşılığında kullanılmaktadır.

Belediyelerin kira, trampa ve mülkiyetin gayri ayni hak tesisi gibi işleri 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu kapsamındadır. Bu nedenle gerek mülkiyeti doğrudan belediyelere ait olan gerekse de mülkiyeti belediyelere ait olmamakla birlikte tasarruf hakkı kanunlarla bu kurumlara bırakılan taşınmazların kiralanmasına ilişkin işlemler 2886 sayılı Kanun'da yazılı amir hükümlere uygun olarak gerçekleştirilmelidir.

Söz konusu Kanun'un "*Ecrimisil ve tahliye*" başlıklı 75'inci maddesinde devletin özel mülkiyetinde veya hüküm ve tasarrufu altında bulunan taşınmaz malların gerçek ve tüzel kişilerce işgali üzerine, füzuli şagilden ecrimisil isteneceği, ayrıca işgal edilen taşınmaz malın, idarenin talebi üzerine, bulunduğu yer mülkiye amirince en geç 15 gün içinde tahliye ettirilerek, idareye teslim edileceği belirtilmiştir.

Diğer yandan, 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 15'inci maddesinin sekizinci fıkrasında, 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun 75'inci maddesi hükümlerinin belediye taşınmazları hakkında da uygulanacağı belirtildiğinden, yukarıda belirtilen tahliye uygulaması aynı şekilde belediye taşınmazları için de geçerlidir.

Yukarıdaki mevzuattan da anlaşılacağı üzere, ecrimisil bir kiralama olmadığı gibi olağan bir yöntem de değildir. İşgale uğrayan ve bu işgali sonradan tespit edilen kamuya ait taşınmaz mal için füzuli şagilden bunun bedelinin adeta bir tazminat suretinde alınmasıdır. Maddenin dördüncü fıkrasında da belirtildiği üzere işgal edilen taşınmaz mal için mülkiye amirine talepte bulunulması ve mülkiye amirince söz konusu taşınmazın 15 gün içinde tahliye ettirilmesi esastır. Aksi bir durum, yani işgal eden kişinin ödemesi için tespit edilen ecrimisil bedelinin kira ödemesi gibi esas alınarak ileriye doğru devam ettirilmesi, 2886 sayılı Kanun'un her türlü satış ve kiralama gibi hususlarda ihale yoluna gidilmesi gerektiğini ifade eden amir

hükümlerine aykırı olacaktır. Ayrıca mevzuata aykırı bu gibi bir uygulama idare malını haksız ve hukuksuz bir şekilde işgal edenin ödüllendirmesi sonucunu doğuracaktır.

İdareye ait ve İdarenin tasarrufunda bulunan taşınmazların incelenmesi neticesinde; park, yol, yeşil alan, otopark ve oyun alanı gibi tapuda kamuya terk edilen bazı yerlerin ve idarenin özel mülkiyetinde bulunan bazı taşınmazların herhangi bir ihale yapılmadan işgal edildiği, bu işgalcilerin söz konusu yerlerden çıkarılmadığı, bunun yerine geçmişe dönük olarak tespit edilen ecrimisillerin kira gibi ileriye dönük de uygulanarak işgallerin devam ettirildiği, bu suretle mevzuata aykırı hareket edildiği tespit edilmiştir.

Söz konusu tespit sonrasında, İdare tarafından tespit edilen yerlerdeki işgallerin sonlandırılıp bu yerler için ihaleye çıkılması çalışmaları başlatılmıştır.

Netice olarak; ecrimisil uygulaması, bu şekilde ihalesiz kiralama yöntemi olarak 2886 sayılı Kanun hükümlerine aykırılık teşkil edecek şekilde kullanılmamalıdır. Bu yerlerden imar mevzuatına göre kiralamaya uygun olanlar ihale edilerek kiraya verilmeli; kiralanabilir duruma getirilemeyenler ise tahliyelerinin gerçekleştirilip imar planlarındaki kullanım amaçlarına uygun hale getirilmelidir.

BULGU 9: Yıllar İtibarıyla Gelir Tahakkuklarının Tahsilat Takibinin Yapılmaması

İdarenin geçmiş yıllarda tahakkuk eden bazı gelir kalemlerinin tahakkuk tahsilât oranları düşük düzeyde kalmış ve toplam tahakkuk tutarının önemli bir kısmı gelecek yıla devredilerek tahsil edilememiştir.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 38'inci maddesinin birinci fıkrasının (f) bendinde "*belediyenin gelir ve alacaklarını takip ve tahsil etmek*" belediye başkanının görev ve yetkileri arasında sayılmıştır.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 60'ıncı maddesinin (e) bendinde ise, ilgili mevzuatı çerçevesinde idare gelirlerini tahakkuk ettirmek, gelir ve alacaklarının takip ve tahsil işlemlerini yürütmek mali hizmetler biriminin görevleri arasında sayılmış; mezkûr Kanun'un 61'inci maddesinde muhasebe yetkilisinin, gelirlerin ve alacakların tahsilinden sorumlu olduğu belirtilmiştir.

Belediyelerin tahakkuk tahsilat oranını artırabilmeleri için Mali Hizmetler Müdürlüğünün borcunu ödemeyen kişiler hakkında borcun ödenmesi ve yasal işlemlerin başlatılabilmesi için ödeme emirlerini zamanında düzenleyip daha sonra bu borçluları Hukuk

birimine havale etmesi gerekmektedir.

İdarenin hesap ve işlemleri incelendiğinde; İdarenin Gelir Kesin Hesap Cetvelini oluşturan kimi gelir kalemlerinin tahakkuk tahsilât oranlarının düşük düzeyde kaldığı ve toplam tahakkuk tutarı olan 400.476.785,30 TL'den 157.446.113,48 TL'nin gelecek yıla devredilerek tahsil edilemediği tespit edilmiştir. Belediyenin gelirlerinin tahsilat oranı % 60,68'dir.

Söz konusu tespit sonrasında, İdare tarafından; genel ekonomik ve siyasi durumların (yerel ve genel seçimler) etkisinden dolayı son iki yılda gelir tahsilat oranlarında düşüş yaşandığı ve ilerleyen süreçte konuya ilişkin hassasiyet gösterileceği ifade edilmiştir.

Sonuç olarak, İdarenin 2019 yılı sonu itibariyle tahakkuk tahsilat oranı düşük kalmıştır. Tahsilat oranının düşük gerçekleşmesi, tahsil ve takip hususunda yeterli özenin gösterilmesini ve yukarıda mezkûr mevzuat hükümlerine uygun hareket edilmesini gerektirmektedir.

BULGU 10: İdare Tarafından Kiraya Verilen Bazı İş Yerlerinde İş Yeri Açma ve Çalışma Ruhsatı Bulunmaması ve Buna Bağlı Olarak İş Yeri Açma İzni Harcının Tahsil Edilmemiş Olması

İdarenin ilgili birimlerinden alınan bilgilere göre, Belediyenin yetki ve görev sınırları içinde iş yeri açma ve çalışma ruhsatı olmaksızın faaliyette bulunan işletmeler bulunmaktadır. Buna bağlı olarak da Belediyenin, iş yeri açma izni harcı geliri kaybına uğraması söz konusudur.

2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun "*İşyeri Açma İzni Harcı*" başlıklı 81'inci maddesinde; belediye sınırları veya mücavir alanlar içinde bir iş yerinin açılmasının "*İşyeri Açma İzni Harcına*" tabi olduğu belirtilmiştir.

Diğer yandan, 10.08.2005 tarihli ve 25902 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik'e göre belediye sınırları ve mücavir alanlar içinde bu Yönetmelik kapsamında faaliyet gösterecek işletmelerin ilgili belediyeden iş yeri açma ve çalışma ruhsatı almış olması gerekmektedir.

İdare tarafından kiraya verilen 48 adet iş yerinin incelenmesi neticesinde, iş yeri açma ve çalışma ruhsatını Pendik Belediyesinden alması gereken 32 adet iş yeri olduğu, bunlardan sadece 9 tanesinin söz konusu ruhsata sahip olarak faaliyette bulunduğu, buna bağlı olarak da Belediyenin, iş yeri açma izni harcı geliri kaybına uğradığı tespit edilmiştir.

Söz konusu tespit sonrasında, İdare tarafından; iş yerlerinin ruhsatlandırılmasına ilişkin süreç anlatılmış ve 48 adet taşınmazdan, İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin

Yönetmelik hükümlerine istinaden ruhsat düzenlenmesi hükümlerini haiz olmayan 16 adet işletmenin mevcut olduğu ve pandemi sonrası iş yerleri için gerekli çalışmaların yapılacağı ifade edilmiştir.

Netice olarak; İdare tarafından, hem kiraya verilen iş yerlerinin hem de yetki ve görev alanındaki işletmelerin, iş yeri açma ve çalışma ruhsatlarının bulunup bulunmadığının takibinin sağlanması ve buna bağlı olarak da iş yeri açma izni harcının zamanında tahsil edilmesi gerekmektedir.

BULGU 11: İdarenin Kiraya Verdiği Bazı İş yerleri İçin Çevre Temizlik Vergisi Tahakkuk Ettirilmemesi

İdarenin kiraya verdiği, yetki ve sorumluk alanı içindeki bazı iş yerleri için çevre temizlik vergisi tahakkuk ettirilmemektedir.

2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun mükerrer 44'üncü maddesinde, belediye sınırları ve mücavir alanlar içinde bulunan ve belediyelerin çevre temizlik hizmetlerinden yararlanan konut, iş yeri ve diğer şekillerde kullanılan binaların çevre temizlik vergisine tabi olduğu, iş yerleri ve diğer şekilde kullanılan binalara ait çevre temizlik vergisinin maddede belirtilen tarifeye göre alınacağı ve büyükşehirlerde %25 artırımlı uygulanacağı, bu verginin belediyelerce binaların tarifedeki derecelere intibak ettirilmesi üzerine her yılın Ocak ayında yıllık tutarı itibarıyla tahakkuk etmiş sayılacağı, tahakkuk eden bu verginin her yıl emlak vergisinin taksit sürelerinde ödeneceği, bu maddede yer alan tutarların her yıl yeniden değerlendirilmesinde artırılacağı ve bu tutarların belirlenmesinde, vergi tutarlarının yüzde beşini aşmayan kesirlerin dikkate alınmayacağı hüküm altına alınmıştır.

İdarenin tarafından kiraya verilen iş yerlerinin incelenmesi neticesinde, muafiyet kapsamında veya boş durumda olmayan ve mükellefiyet tesis edilmesi gereken kimi iş yeri için çevre ve temizlik vergisi mükellefiyetinin tesis edilmediği görülmüştür.

Söz konusu tespit sonrasında, İdare tarafından; Çevre Temizlik Vergisi Bildirimi olmayan işletme sayısının 9 adet olduğu, bunlarla ilgili gerekli yoklama ve takip işlemlerinin 01.06.2020 tarihinden itibaren başlatılacağı ifade edilmiştir.

Netice olarak; İdarenin çevre temizlik vergisinden mahrum kalıp gelir kaybına uğramaması için, gerek kiraya verdiği iş yerlerinde gerekse de sorumluluğu altında bulunan tüm alanlarda gerekli çalışma ve kontrolün yapılması önem arz etmektedir.

BULGU 12: Taşınmaz Kültür Varlıklarının Korunmasına Katkı Payının Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığına Gönderilmemesi

İdarece emlak vergileriyle beraber tahsil edilen taşınmaz kültür varlıklarının korunmasına ait katkı payı ilgili idarelere aktarılmamıştır.

2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu'nun 12'nci maddesinin altıncı fıkrasında, belediyelerin ve il özel idarelerinin görev alanlarında kalan kültür varlıklarının korunması ve değerlendirilmesi amacıyla kullanılmak üzere 29.7.1970 tarihli ve 1319 sayılı Emlak Vergisi Kanunu'nun 8'inci ve 18'inci maddeleri uyarınca mükellef hakkında tahakkuk eden emlak vergisinin % 10'u nispetinde Taşınmaz Kültür Varlıklarının Korunmasına Katkı Payının tahakkuk ettirileceği ve ilgili belediyesince emlak vergisi ile birlikte tahsil edileceği hüküm altına alınmıştır.

2863 sayılı Kanun'a dayanılarak hazırlanan Taşınmaz Kültür Varlıklarının Korunmasına Ait Katkı Payına Dair Yönetmelik'in 5'inci maddesinde katkı payının tarh, tahakkuk ve tahsiline ilişkin düzenlemelere yer verilmiştir. Aynı Yönetmelik'in 6'ncı maddesinde belediyelerce katkı payı olarak tahsil olunan tutarların, tahsil edildiği ayı takip eden ayın onuncu günü akşamına kadar il özel idarelerine veya yatırım izleme ve koordinasyon başkanlıklarına bir bildirim ile beyan edilerek aynı süre içinde katkı payı hesabına yatırılacağı; tahsil edilen katkı payının süresi içinde katkı payı hesabına aktarılmasından belediye başkanı ve hesap işleri müdürünün birlikte sorumlu olduğu; tahsil edilen katkı payının süresi içinde katkı payı hesabına aktarılmaması veya katkı payının başka amaçla kullanılması halinde sorumlular hakkında yasal işlem yapılacağı belirtilmiştir. Mevzuatta belirtilen usule uyulmaması durumunda –tahsil edilen katkı paylarının zamanında ilgili kuruma gönderilmemesi- bu katkı paylarına 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre gecikme cezası tatbik edileceği ifade edilmiştir.

İdarenin hesap ve işlemlerinin incelenmesi neticesinde, 2019 yıl sonu itibari ile tahsil edilen 18.929.628,85 TL tutarında taşınmaz kültür varlıklarının korunmasına ait katkı payının Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığına gönderilmediği tespit edilmiştir.

Söz konusu tespit sonrasında, bulguda belirtilen taşınmaz kültür varlıklarının korunmasına ait katkı payı borcunun 2020 yılı içinde İdarenin İller Bankası payından kesilerek Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığına gönderilmeye başlandığı anlaşılmıştır.

Netice olarak; taşınmaz kültür varlıklarının korunmasına katkı payının Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığına mevzuatında belirtilen sürede gönderilmesi kamu yararına olacaktır.

BULGU 13: Toplu Taşınmaz Kiralama İhaleleri ile Rekabetin Engellenmesi

İdare tarafından muhtelif 35 adet iş yerinin kiralanması iki toplu ihale ile gerçekleştirilmiş olup ihalelerde rekabet ilkesi yerine getirilememiştir.

2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun "*Kapsam*" başlıklı 1'inci maddesinde genel bütçeye dâhil dairelerle katma bütçeli idarelerin, özel idare ve belediyelerin alım, satım, hizmet, yapım, kira, trampa, mülkiyetin gayri ayni hak tesisi ve taşıma işlerinin bu Kanun'da yazılı hükümlere göre yürütüleceği belirtilmiştir. Aynı Kanun'un "*İlkeler*" başlıklı 2'nci maddesinde de Kanun'un yürütülmesinde, ihtiyaçların en iyi şekilde, uygun şartlarla ve zamanında karşılanmasının ve ihalede açıklık ve rekabetin sağlanmasının esas olduğu hüküm altına alınmıştır. Söz konusu ilkelerle kamu kaynaklarının etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde elde edilmesi ve kullanılması amaçlanmıştır.

İdarenin toplu taşınmaz ihalelerinden birincisi olan yıllık 853.200,00 TL muhammen bedelli "*Pendik Belediyesine Ait 22 Adet Çeşitli İş Kollarındaki İş Yerlerinin Kiraya Verilmesi*" ihalesi 28.07.2016 tarihinde yapılmış ve tek katılımcı olan belediye şirketine yıllık 858.000,00 TL bedelle üç yıllığına ihale edilmiştir. 22 adet iş yerinin içerisinde muhtelif büyüklükte dükkânlar, bahçeli ve teraslı olmak üzere çeşitli nitelikte kafeteryalar, restaurant, açık ve kapalı otoparklar, kiraathaneler, tarım alanı ve çay ocakları bulunmaktadır. Söz konusu iş yerlerinden 10 tanesi belediye şirketi tarafından üçüncü kişilere kiralanmış, 7 tanesi ihale kapsamından çıkarılmış ve sadece 5 iş yeri bizzat belediye tarafından işletilmektedir.

İkinci toplu taşınmaz ihalesi ise, yıllık 1.222.200,00 TL muhammen bedelli "*Pendik Belediyesine Ait 13 Adet Çeşitli İş Kollarındaki İş Yerlerinin Kiraya Verilmesi*" ihalesi 08.06.2017 tarihinde yapılmış ve yine tek katılımcı olan belediye şirketine yıllık 1.248.000,00 TL bedelle üç yıllığına ihale edilmiştir. Bu ihale kapsamında muhtelif büyüklükte ve nitelikte kafeteryalar, dükkânlar ve akaryakıt istasyonu bulunmaktadır. Söz konusu iş yerlerinden 9 tanesi belediye şirketi tarafından üçüncü kişilere kiralanmış, 3 tanesi ihale kapsamından çıkarılmış ve sadece 1 iş yeri bizzat belediye tarafından işletilmektedir.

Her iki ihale kapsamındaki iş yerlerinin birbirinden bağımsız, aralarında doğal bir bağlantı olmayan ve tek tek ihaleye çıkılabilecek nitelikte olduğu aşikârdır. Ayrıca ihalelerde, iş yerleri için ayrı ayrı teklif vermeye de izin verilmemiştir. Üçüncü kişilere yapılan kiralamalar ile de idare taşınmazlarının, ihale üzerinden yarıştırmadan kullanılmasına neden olunmuştur. Bu durumun kamu menfaatlerine aykırı olduğu açıktır.

Söz konusu tespit sonrasında, İdare tarafından; iş ve işlemlerin daha hızlı yürütülmesi ve belediyenin gelir kaybı yaşamaması amacıyla ihalelerin bu şekilde yapıldığı ve kira süresi biten taşınmazların ise 6098 sayılı Borçlar Kanunu hükümleri uyarınca sürelerinin uzatıldığı ifade edilmiştir.

Netice olarak; muhtelif büyüklükte ve nitelikte 35 adet iş yerinin, rekabet ortamının ve eşit muamelenin sağlanmadan iki toplu ihale ile belediye şirketine kiraya verilmesi gerek 2886 sayılı Kanun'a gerekse de 5393 sayılı Kanun'a aykırılık teşkil etmektedir. İhalelerde tam rekabetin ve açıklık ilkelerinin sağlanmaması İdare gelirlerinin azalmasına sebebiyet vereceği gibi kamu kaynaklarının etkili, ekonomik ve verimli elde edilmesine de engel olacaktır.

BULGU 14: İmar Planlarında Kamu Ortak Kullanımına Ayrılan Park Alanlarında Taşınmaz Kiralamalarının Yapılması

İmar planlarında park alanı olarak işlevlendirilen ve tüm vatandaşların kullanımına açık olması gereken yerler kiraya verilerek amacı dışında kullanılmıştır.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 14'üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde, park ve yeşil alanlara ilişkin hizmetleri yapmak veya yaptırmamanın belediyenin görev ve sorumluluğunda olduğu belirtilmiştir.

3194 sayılı İmar Kanunu'nun "*Kamuya ait gayrimenkuller*" başlıklı 11'inci maddesinde; imar planlarında meydan, yol, su yolu, park, yeşil saha, otopark, toplu taşıma istasyonu ve terminal gibi umumi hizmetlere ayrılmış yerlere rastlayan Vakıflar Genel Müdürlüğüne ait gayrimenkuller ile askeri yasak bölgeler, güvenlik bölgeleri ile ülke güvenliği ile doğrudan doğruya ilgili Türk Silahlı Kuvvetlerine ait harekât ve savunma amaçlı yerler hariç Hazine ve özel idareye ait arazi ve arsaların belediye veya valiliğin teklifi, Hazine ve Maliye Bakanlığının (Kanun'da: Maliye ve Gümrük Bakanlığı) onayı ile belediye ve mücavir alan sınırları içinde belediyeye bedelsiz terk edileceği ve tapu kaydının terkin edileceği; bu suretle mal edilen arazi ve arsaların belediye tarafından satılamayacağı ve başka bir maksat için kullanılamayacağı; bu yerlerin kullanılış şekli, yeni bir imar planıyla değiştirilip özel mülkiyete konu olabilecek hale getirildiği takdirde, bu yerler devir alınan idareye belediye veya özel idarece aynı usulle iade edileceği belirtilmiştir.

İstanbul İmar Yönetmeliği'nin 4'üncü maddesinde parkların; kentte yaşayanların yeşil bitki örtüsü ile dinlenme ihtiyaçları için ayrılan alanlar olarak tanımlanmış; Yönetmelik'in 19'uncu maddesinde de park alanlarındaki kullanımlara ilişkin düzenlemelere yer verilmiştir.

Buna göre, park alanlarında mevzuatın izin verdiği ölçülerde çay bahçesi, büfe, muhtarlık, güvenlik kulübesi yapılabilecektir.

İdare taşınmaz işlemlerinin incelenmesi neticesinde, İdarenin tasarrufuna bırakılan park alanlarında yukarıdaki mevzuat hükümlerine aykırı 4 adet taşınmaz kiralamalarının olduğu görülmüştür. Söz konusu kiralamalar ise, Harmandere Mahallesi 3961 ada içerisinde bulunan park alanında biri 1.435,10 m², diğeri de 1.497,60 m²; Batı Mahallesi 532 ada 2 parsel içerisinde bulunan park alanında 560,00 m²; Çamlık Mahallesi 7307 ada içerisinde bulunan park alanında 917,46 m² büyüklüklerinde olup ticari faaliyette bulunan işletmelere yapılmıştır.

Söz konusu tespit sonrasında, İdare tarafından; vatandaşların ihtiyacının giderilmesi ve belediyeye gelir getirmesi amacı ile bulgu konusu yerlerin kiraya verildiği ifade edilmiştir.

Netice olarak; toplumun yararlanması için ayrılan park alanlarında İdareye gelir sağlanması için yapılan bu kiralamalar imar mevzuatına aykırıdır. Bu nedenle İdare tarafından bu kiralamaların sonlandırılıp, tahliyelerin gerçekleştirilmesi park alanlarının işlevine uygun olarak kamunun kullanımına sunulması önem arz etmektedir.

BULGU 15: İdare Taşınmazlarının Kiralanmasında ve İntifa Hakkı Tesis Edilmesinde Pazarlık Usulünün Kullanılması

İdare taşınmazlarının bazılarının kiralanmasında ve taşınmaz üzerinde intifa hakkı tesis edilmesi işlemlerinde 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'na aykırı bir şekilde pazarlık usulü kullanılmıştır.

2886 sayılı Kanun'un "Kapsam" başlıklı 1'inci maddesinde; belediyelerin alım, satım, yapım, kira, hizmet trampa, mülkiyetin gayri ayni hak tesisi ve taşıma işlerinin bu Kanun'daki yazılı hükümlere göre yürütüleceği belirtilmiş ve Kanun'un 35'nci maddesinde de ihale usulleri sayılmıştır.

Mezkûr Kanun'un 36'ncı maddesinde: Kanun'un 1'inci maddesinde yazılı işlere ilişkin ihalelerde, kapalı teklif usulünün esas olduğu; ancak, 44'üncü maddede gösterilen işlerin belli istekliler arasında kapalı teklif usulüyle, 45'inci maddede gösterilen işlerin açık teklif usulüyle, 51'inci maddede sayılan işlerin pazarlık usulüyle, 52'nci maddede gösterilen işlerin yarışma usulüyle yaptırılacağı,

Kanun'un 51'inci maddesinin birinci fıkrasının (g) bendinde ise: Kullanışlarının özelliği, idarelere yararlı olması veya ivediliği nedeniyle kapalı veya açık teklif yöntemleriyle

ihalesi uygun görülmeyen, Devletin özel mülkiyetindeki taşınır ve taşınmaz malların kiralanması, trampası ve mülkiyetin gayri ayni hak tesisi ile Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki yerlerin kiralanması ve mülkiyetin gayri ayni hak tesisi işlerinin pazarlık usulü ile yapılabileceği belirtilmiştir.

Diğer yandan, 2886 sayılı Kanun'un "Tanımlar" başlıklı 3'üncü maddesinde "*idare*" kavramının; ihaleyi yapan daire, kurum ve kuruluşları ifade ettiği belirtilmiştir.

Kanun'un birçok maddesinde yer alan "*idare*" kavramı yerine 51/g maddesinde "*Devlet*" kavramı kullanılmıştır. Aynı Kanun'un diğer maddelerinde, hatta aynı maddenin diğer bentlerinde (mesela (f) bendinde) madde kapsamına dâhil kurumlar için idare kavramı kullanılırken (g) bendinde "*idarelerin özel mülkiyetinde*" kavramı yerine "*Devletin özel mülkiyetinde*" ve "*Devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunan*" kavramlarının kullanılması söz konusu kavramların idare kavramından başka bir mana ve içeriği ifade ettiğini açıkça göstermektedir.

Söz konusu bentte geçen "*Devletin özel mülkiyetindeki taşınır ve taşınmaz mallar*" ile "*Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki yerler*" ifadelerinden belediyelerin özel mülkiyetinde bulunan taşınmazların kast edilmediği; Hazineye ait taşınmazların kiralanması işleri ile ilgili düzenleme amaçlandığı aşikârdır. Bununla birlikte Danıştay 13. Dairesinin doğrudan bu hususla ilgili vermiş olduğu 21.10.2008 tarihli ve E: 2007/4476, K: 2008/6874 sayılı Kararında belediye taşınmazları için bu bent kapsamında bir kiralama ya da gayri ayni hak tesisi yapılamayacağı açık bir şekilde ortaya konulmuştur.

İdarenin taşınmaz işlemlerinin incelenmesi neticesinde; Yenişehir Mahallesi 3976 adada bulunan spor tesisi için 10 yıllık intifa hakkı verilmesinde, Yayalar Mahallesi 1099 parselde bulunan taşınmazın 3 yıllığına kiraya verilmesinde, Batı Mahallesi 1634 ada 2 parselde bulunan taşınmaz için 25 yıllık intifa hakkı verilmesinde, Doğu Mahallesindeki Otoparkın 2003 yılında 3 yıllığına kiralanmasında mevzuata ve yargı kararlarına aykırı bir şekilde 2886 sayılı Kanun'un 51'inci maddesinin birinci fıkrasının (g) bendi kapsamında pazarlık usulünün kullanıldığı görülmüştür. Ayrıca otopark kiralaması 2003 yılından itibaren ihalesiz bir şekilde süregelmektedir.

Söz konusu tespit sonrasında, İdare tarafından; söz konusu ihalelerin önceki yıllarda yapıldığı ve zorunlu haller dışında pazarlık usulü ile ihale yapılmadığı ifade edilmiştir.

Netice olarak, İdareye ait taşınmazların kiralanması ve intifa hakkı verilmesi işlemlerinde 2886 sayılı Kanun'un 51'inci maddesinin birinci fıkrasının (g) bendi kapsamında pazarlık usulünün kullanılması hukuka aykırı olduğu gibi söz konusu uygulama ile ilgili Kanun'un amacına ve ruhuna da aykırı işlemler tesis edilmektedir.

BULGU 16: Banka Hesaplarında Bulunan Nakdin Nemalandırılmaması

İdarenin banka hesaplarında bulunan nakdi, Kamu Haznedarlığı Yönetmeliği'ndeki düzenlemeye rağmen değerlendirilmemiş ve nemalandırılmamıştır.

Mezkûr Yönetmelik'in 1'inci maddesinde, amaç; kapsamda yer alan kurumların mali kaynaklarının etkin ve verimli kullanılması ve izlenebilmesini teminen Kamu Haznedarlığı uygulamasına ilişkin usul ve esasları belirlemek olarak ifade edilir iken; 2'nci maddesinde belediyeler kapsam dâhilindeki kurumlar arasında sayılmıştır.

Yönetmelik'in "*Uygulama ve kullanılacak araçlar*" başlıklı 5'inci maddesinin ikinci fıkrasında genel bütçe kapsamı dışındaki kamu idareleri, kendi bütçeleri veya tasarrufları altında bulunan her türlü mali kaynakları kamu sermayeli bankalarda aynı fıkra da sayılan araçları kullanarak değerlendirmekle yükümlü kılınmıştır.

Aynı Yönetmelik'in "*Kaynakların değerlendirilmesi ve nemalandırma*" başlıklı 6'ncı maddesinde kurumların kaynaklarını mevduat, ters repo ve katılma hesabı araçlarını kullanarak değerlendirebilecekleri belirtilmiştir.

Yönetmelik'in ilgili hükümleri ile 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nda belirtilen kaynakların etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde elde edilmesi ilkesine uygun olarak bir taraftan kurumlara ilave kaynak oluşturulurken diğer taraftan da kamunun genel finansman ihtiyacının karşılanması ve mali istikrarın korunması amaçlanmıştır.

Söz konusu tespit sonrasında, İdare tarafından; zorunlu ödemelerin finansmanına öncelik verilmesi nedeniyle nemalandırılacak kadar tutarın hesaplarında bulunmadığı ve bu nedenle nemalandırma işlemi yapılmadığı; bundan sonraki yılların bütçeleri hazırlanırken nemalandırma işleminin yapılmasına azami hassasiyet gösterileceği ifade edilmiştir.

Netice olarak; İdarenin, banka hesaplarında bulunan nakitlerini Kamu Haznedarlığı Yönetmeliği uyarınca nemalandırması, kamu kaynaklarının etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde elde edilmesi açısından önem arz etmektedir.

BULGU 17: Özel Kalem Müdürlüğü Kadrosunun Memuriyete Sınavsız Giriş Yöntemi Olarak Kullanılması

Özel kalem müdürü olarak açıktan atanan kişiler diğer memuriyet kadrolarına sınavsız atanmış ve bu şekilde özel kalem müdürlüğü kadrosu, memuriyete sınavsız girişin bir yolu olarak kullanılmıştır.

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nda, devlet memurluğuna atanabilme şartları ve süreçleri ayrıntılı olarak düzenlenmiş olup bazı kamu görevlerine ise atanma, sınav, kademe ilerlemesi ve derece yükselmesine ilişkin hükümler dikkate alınmaksızın memur atanabileceği belirtilmiştir. Kamu yönetiminde idari açıdan özellik taşıyan bazı görevler için genel kurallara bağlı kalmaksızın atanabilme olanağı sağlayan memur kadrolarına “*istisnai memuriyetler*” adı verilmektedir.

657 sayılı Kanun'da istisnai memuriyet olarak sayılan özel kalem müdürlüğü kadrosu hususunda Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğüne (eski: İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü) 03.06.2009 tarihli ve B.05.0.MAH.0.08.01.00/900-14626 sayılı Genelge yayımlanmış ve bu Genelge ile söz konusu kadroya yapılacak atamalara ilişkin bazı düzenlemeler yapılmıştır. Genelge'de; özel kalem müdürlüğü kadrolarına atanacakların, öncelikle belediyede çalışan memurlar ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarında çalışan memurlar arasından seçilmesinin esas olduğu, memurlar arasından yapılacak atamalarda, Bakanlık izninin alınmayacağı, özel kalem müdürlüğü kadrolarına yapılacak açıktan atamaların ise Bakanlık izni ile yapılacağı belirtilmiştir. Ayrıca, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 59'uncu maddesi kapsamında verilen atama yetkisinin, sınırsız bir yetki olmadığı, bu yetkinin memuriyete sınavsız girişin bir yönetimi gibi kullanımına hukuken imkân bulunmadığı, bu sebeple, özel kalem müdürlüğü kadrolarına atanacakların seçiminde, belediye başkanlarının bir seçim dönemi boyunca çalışabilecekleri ehliyet ve liyakat sahibi kişileri tercih etmelerinin esas olduğunun altı önemle çizilmiştir.

Sayıştay Genel Kurulunun 04.04.2005 tarihli ve 5119/1 no.lu Kararı'nda da istisnai memuriyete açıktan atandıktan sonra, diğer memur kadrolarına atanma hususuna ilişkin 657 sayılı Kanun'da açık bir düzenlemenin olmadığı, ancak açıktan istisnai memuriyete atanan kişinin naklen diğer memur kadrolarına atanabilecekleri kabul edilse bile, bu konuda açılmış sınavlara girmiş ve başarılı olmuş kişilerin atamayı bekledikleri bir durumda, bu sınavlara girmediği halde bazı kişilerin istisnai memurluklar kullanılarak diğer memurluk kadrolarına atanmaları, devlet memurluğu alımı için duyurulan sınava katılarak başarılı olmuş ve atamayı

bekleyen kişiler aleyhine haksız bir durum yarattığı, ayrıca, sınavlarda başarılı olarak atanmayı bekleyenler varken, istisnai memurluk kadrolarının sınavsız devlet memurluğu teminine yönelik uygulamaya dönüştürülmesi, bu memuriyete atanmada tanınan kolaylığın istismarı anlamına da geldiği belirtilmiştir. Bu durumun Anayasanın kişilerin kanun önünde eşitlik ve kamu hizmetine girmede eşitlik ilkelerini ihlal edici nitelikte olduğu ifade edilmiştir.

Yukarıda yer verilen Çevre ve Şehircilik Bakanlığı (eski: İçişleri Bakanlığı) Genelgesi ve Sayıştay Genel Kurulu Kararı'ndan anlaşılacağı üzere; belediyelerin özel kalem müdürlüklerine atama yetkisinin sınırsız bir yetki olmadığı, bu kadroya yapılacak atamaların bazı esas ve usullerinin olduğu, yapılacak olan atamalarda bu usullere riayet edilmesi gerektiği ayrıca bu kadronun memuriyete sınavsız atama yolu olarak kullanılamayacağı belirtilmiştir. Belediye özel kalem müdürlüğüne atanacakların öncelikle belediyede çalışan memurlar ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarında çalışan memurlar arasından seçilmesinin esas olduğu, bu mümkün değilse yapılacak açıktan atanmanın Bakanlık iznine müteakip yapılması gerektiği ve ayrıca belediye özel kalem müdürlüğü kadrosuna atanan özel kalem müdürünün bir seçim dönemi boyunca görev yapması amacıyla atanacağının esas olduğu açıktır.

İdarenin hesap ve işlemlerinin incelenmesi neticesinde ise; Belediyede 2015 yılından bu yana özel kalem müdürlüğü kadrosuna 28 farklı kişinin atandığı, bu atamalardan yalnızca 2 tanesinin devlet memurları arasından yapıldığı, 10 tanesinin işçi ve sözleşmeli personelden yapıldığı ve geri kalan 16 tanesinin açıktan atama yapılması suretiyle gerçekleştirildiği; açıktan, sözleşmeli ve işçi personelden yapılan atamaların memuriyete sınavsız girişin bir yolu olarak kullanıldığı görülmüştür. Özel kalem müdürlüğü kadrosuna atanan personelden 5 kişinin kısa süre sonra diğer kamu kurumlarına naklen atamasının yapıldığı, 2 kişinin istifa ettiği, 21 kişinin de kurum içinde başka görevlere atandığı tespit edilmiştir.

Söz konusu tespit sonrasında, İdare tarafından; atamalarda Bakanlık izni alındığı, Bakanlık ve Cumhurbaşkanlığı genelgelerinde bir çalışma dönemi içerisinde kaç adet özel kalem müdürünün açıktan atanma izninin alınacağına dair ibare bulunmadığından, özel kalem müdürlerinin beklenen ihtiyacı karşılayamaması üzerine yeni atamaların yapıldığı ve bundan sonraki atamalarda bulgu konusu hususa dikkat edileceği ifade edilmiştir.

Ancak, özel kalem müdürlüğüne yapılan atamalarda; öncelikle Belediyede çalışan memurların ya da diğer kamu kurum ve kuruluşlarında çalışan memurların tercih edilmesi, belirtilen kadrolara atanmaların bir seçim dönemi boyunca çalıştırılması esasının dikkate alınması, bu kadronun memuriyete sınavsız atama yolu haline getirilmemesi, görevde

yükselme ve unvan değişikliği esaslarına tabi olan memur kadrolarına atanmanın bir yolu olarak görülmemesi ve ayrıca kanun önünde eşitlik ve kamu görevine girmede eşitlik ve liyakat ilkesine aykırı bir durumun oluşturulmaması gerekmektedir.

BULGU 18: Mevzuatında Öngörülen Oranda Engelli Personel ve Sosyal Hizmet Kapsamında Personel İstihdam Edilmemesi

İdare tarafından istihdam edilecek personelden bir kısmının seçimi mevzuatta öngörülen şartlar dâhilinde İdarenin inisiyatifine bırakılmış, bir kısım personelin istihdam zorunluluğu ise kanunlarla güvence altına alınmıştır.

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 53'üncü maddesinin birinci fıkrasında, kurum ve kuruluşlar bu Kanuna göre çalıştırdıkları personele ait kadrolarda %3 oranında engelli çalıştırmak zorunda olduğu; %3'ün hesaplanmasında ilgili kurum veya kuruluşun toplam dolu kadro sayısı dikkate alınacağı belirtilerek, İdare tarafından istihdam edilmesi gereken engelli personel yükümlülüğü açıklanmıştır.

2828 sayılı Sosyal Hizmetler Kanunu'nun Ek 1'inci maddesinde ise haklarında korunma veya bakım tedbir kararı alınmış olup Aile, Çalışma ve Sosyal Politikalar Bakanlığının sosyal hizmet modellerinden yararlanan çocukların kamu kurumlarında istihdamı düzenlenmiş; kamu kurum ve kuruluşları tarafından hangi statüde olursa olsun serbest kadro ve pozisyonları toplamının binde birinin bahsedilen kişilere ayrılacağı, serbest kadro ve pozisyon toplamının binden az olması hâlinde dahi kamu kurum ve kuruluşlarında en az bir hak sahibinin istihdam edileceği belirtilmiştir.

Aynı Kanun'un Ek 1'inci maddesinin üçüncü fıkrasında 190 sayılı Kanun Hükmünde Kararname kapsamı dışında kalan kurumların da bu madde kapsamında istihdamla yükümlü olduğu, söz konusu kadro ve pozisyonların Devlet Personel Başkanlığına bildirilmesinin gerektiği ifade edilmiştir.

Yapılan incelemede engelli memur istihdam zorunluluğu ile Sosyal Hizmetler Kanunu uyarınca istihdam edilmesi gereken personele ilişkin zorunluluğa uyulmadığı görülmüştür. Söz konusu istihdam eksikliğini gösteren tabloya aşağıda yer verilmiştir:

Tablo 4: : Mevzuat Gereği Çalıştırılması Gereken Personele İlişkin Tablo

Engelli Personel Durumu (657/Md.53)					
Personel Türü	Toplam Memur Sayısı	Çalıştırılması Gereken Oran	Çalıştırılması Gereken Engelli Memur Sayısı	Çalışan Engelli Memur Sayısı	Eksik İstihdam
Memur	362	%3	11	5	6
2828 Sosyal Hizmetler Kanunu Ek Madde-1 Kapsamında					
Personel Türü	Personel Sayısı	Çalıştırılması Gereken Oran	Çalıştırılması Gereken Personel Sayısı	Çalışan Personel Sayısı	Eksik İstihdam
Memur+ Sözleşmeli+İşçi	652	%1	1	0	1

Yukarıdaki tabloda ayrıntıları görüleceği üzere, 657 sayılı Kanun kapsamında çalıştırılması zorunlu olan 11 engelli personelden sadece 5 engelli personel görev yapmakta, 6 engelli memur istihdamı eksik kalmaktadır. 2828 sayılı Kanun kapsamında çalıştırılması gereken 1 personel ise hiç istihdam edilmemiştir.

Söz konusu tespit sonrasında, İdare tarafından; eksik personel açığının kapatılması yönünde işlem tesis edileceği ifade edilmiştir.

Netice olarak; yasalarla istihdamı zorunlu kılınan personellerin istihdam edilmesi ve eksikliklerin mevzuata uygun hale getirilmesi İdare işlemlerinin hukuka uyumluluğu açısından önem arz etmektedir.

BULGU 19: Sözleşmeli Personele Ödenen Sosyal Denge Tazminatının Prime Esas Kazanca Dâhil Edilmemesi

Sözleşmeli personele yapılan sosyal denge tazminat ödemeleri prime esas kazanca dâhil edilmemekte ve bu suretle sigorta primi işveren ve işçi hisseleri eksik hesaplanmaktadır.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 49'uncu maddesinde, sözleşmeli personel hakkında bu Kanun'la düzenlenmeyen hususlarda vize şartı aranmaksızın 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 4'üncü maddesinin (b) fıkrasına göre istihdam edilenler hakkındaki hükümlerin uygulanacağı belirtilmiştir. Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından çıkarılan 2009/37 sayılı Genelge'nin 2.2.9'uncu maddesinde ise 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 4'üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında geçici olarak sözleşme ile çalıştırılan personelin 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun 4'üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalı sayılacağı hüküm altına alınmıştır.

5510 sayılı Kanun'un "*Prime Esas Kazançlar*" başlıklı 80'inci maddesinin birinci fıkrasında, Kanun'un 4'üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamındaki sigortalıların prime esas kazançları hakkında açıklamalara yer verilmiş, (a) bendinin (2) numaralı alt bendinde prim, ikramiye ve bu nitelikteki her çeşit istihkakın prime esas kazanç hesabına dâhil edilmesi gerektiği ifade edilmiştir. Fıkranın (b) bendinde istisna hükümleri açıklanmış, (c) bendinde ise bu istisnalar dışında her ne adla yapılırsa yapılsın tüm ödemeler ile aynı yardım yerine geçmek üzere yapılan nakdi ödemelerin prime esas kazançta tabi tutulacağı hüküm altına alınmıştır. Dolayısıyla 5510 sayılı Kanun'da sayılan ve Kanun'un yürürlük tarihinden sonra çıkan başka bir Kanun veya Kanun Hükmünde Kararname ile getirilen istisnalar dışında sözleşmeli personele yapılan tüm ödemeler prime esas kazançta dâhil edilecektir.

Belediye ve bağlı kuruluşlarda çalışan sözleşmeli personele temel olarak üç çeşit ödeme yapılmaktadır. Bunlar; sözleşme ücreti, ek ödeme ve sosyal denge ödemesidir. Sözleşme ücretinin prime esas kazançta dâhil olduğu konusunda herhangi bir tereddüt bulunmamaktadır. 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin Ek 9'uncu maddesi uyarınca ödenen ek ödeme hakkında ise aynı maddenin dokuzuncu fıkrası ile istisna hükmü getirilmiş ve bu ödemenin prime esas kazanç tutarına dâhil edilmeyeceği hüküm altına alınmıştır.

Sosyal denge tazminat ödemesi 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin Ek 15'inci maddesinde düzenlenmiştir. Ne söz konusu maddede ne de bu maddede atıf yapılan 4688 sayılı Kanun'un ilgili maddelerinde bu ödemenin prime esas kazancın tespitinde istisna edildiğine dair bir hüküm mevcuttur. Bu nedenle sözleşmeli personele yapılan sosyal denge tazminatı ödemelerinin prime esas kazancın tespitinde dikkate alınarak prim matrahına eklenmesi gerekmektedir.

Sözleşmeli personelin, 4/1-a kapsamında sigortalı sayılmasına dair Sayıştay kararları da mevcuttur. Sayıştay Temyiz Kurulunun 18.01.2017 tutanak tarihli ve 42614 tutanak no.lu Kararı ile 08.03.2016 tutanak tarihli ve 41623 tutanak no.lu Kararında sözleşmeli personel 4/1-a kapsamında sigortalı olarak değerlendirilmiştir.

İdarenin hesap ve işlemleri incelendiğinde; sözleşmeli personele yapılan sosyal denge tazminat ödemelerinin prime esas kazançta dâhil edilmediği ve bu suretle işveren ve işçi hisselerinin eksik hesaplandığı tespit edilmiştir. Yukarıda belirtildiği üzere, İdarenin uygulaması yasal düzenlemeye aykırıdır.

Söz konusu tespit sonrasında, İdare tarafından, Belediyede istihdam edilen sözleşmeli personelin, işçi sayılmayan kamu görevlisi olduğu; 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun 4'üncü maddesinin (c) bendinin ikinci fıkrası ile 5510 sayılı Kanun'un "Prime esas kazançlar" başlıklı 80'inci maddesinin 3'üncü fıkrasının (ç) bendi hükümleri uyarınca, sözleşmeli personelin memurlarla aynı toplu sözleşmeden yararlandığına göre aynı hükümleri tabi olması gerektiği ifade edilmiştir.

Ancak, sözleşmeli personelin memurlarla aynı sosyal denge sözleşmesinden yararlanıyor olması, prime esas kazançların tespitinde de aynı usule tabi oldukları anlamına gelmemektedir. Zira, sosyal denge sözleşmesinde prime esas kazançların kapsamı düzenlenmemektedir. Bu nedenle, yukarıda belirtildiği üzere, sözleşmeli personele ödenen sosyal denge tazminatları söz konusu personelin prime esas kazançlarının tespitinde dikkate alınmalıdır.

Netice olarak; sözleşmeli personelin SGK primlerinin eksik ödenmesi nedeniyle İdarenin herhangi bir mali külfete maruz kalmaması için, bahsi geçen personele ödenen sosyal denge tazminatının prime esas kazançta dâhil edilmesi gerekmektedir.

BULGU 20: Bir Yapım İşinde Yeni İş Kalemleri Üzerinden İmalat Yaptırmanın Olağan Bir Usul Olarak Kullanılması

Pendik Geneli Park ve Kamusal Alanlarda Peyzaj Düzenleme, Tamir ve Tadilat Yapılması İşinde istisnai bir durum olan yeni iş kalemleri ile imalat yaptırmak olağan bir usul olarak kullanılmıştır.

Yapım İşleri Genel Şartnamesi'nin "Projelerin uygulanması" başlıklı 12'nci maddesinin birinci fıkrasında sözleşme konusu işlerin, idare tarafından yükleniciye verilen veya yüklenici tarafından hazırlanıp idarece onaylanan uygulama projelerine uygun olarak yapılacağı; dördüncü fıkrasında ise idarenin, sözleşme konusu işlerle ilgili değişiklik yapılmaksızın işin tamamlanmasının fiilen imkânsız olduğu hallerde, işin sözleşmede belirtilen niteliğine uygun bir şekilde tamamlanmasını sağlayacak şekilde gerekli değişiklikleri yapmaya yetkili olduğu belirtilmiştir.

Yine Şartnamenin "Sözleşmede bulunmayan veya fiyatı belirli olmayan işlerin fiyatının tespiti" başlıklı 22'nci maddesinin birinci fıkrasında proje değişikliği şartlarının gerçekleştiği hallerde, işin yürütülmesi aşamasında idarenin gerekli görerek yapılmasını istediği ve ihale dokümanında ve/veya teklif kapsamında fiyatı verilmemiş yeni iş kalemlerinin ve/veya iş

gruplarının bedelleri ile 21'inci maddeye göre sözleşme kapsamında yaptırılacak ilave işlerin bedelleri, ikinci fıkrada belirtilen usuller çerçevesinde yüklenici ile birlikte tespit edileceği belirtilmiştir.

Mezkûr Şartnamenin 21'inci maddesinde ise yapım işleri sözleşmelerinde, öngörülemeyen durumlar nedeniyle iş artışının zorunlu olması halinde % 20'sine kadar oran dâhilinde, süre hariç sözleşme ve ihale dokümanındaki hükümler çerçevesinde aynı yükleniciye yaptırılabilceği ifade edilmiştir.

Bu hükümlere göre, yeni birim fiyat belirleme iki durumda ortaya çıkmaktadır. Birincisi, zorunlu proje değişikliği şartları gerçekleştiği hallerde; ikincisi de yasal ilave işlerin olduğu durumlardadır. Bu iki durumda da sözleşmede bulunmayan veya fiyatı belirli olmayan, yapılması İdarece istenen iş kalemleri için Şartnamenin 22'nci maddesindeki usuller çerçevesinde yeni birim fiyat belirlenebilmektedir.

İdareden beklenen işin sözleşme bedeli ve sözleşme kapsamındaki iş kalemleri ile bitirilmesi iken yukarıdaki mevzuat hükümlerinde görüldüğü üzere, işin fiilen tamamlanmasının mümkün olmadığı ve öngörülemeyen hallerin vuku bulması durumlarında iş artışına gidilmesi ve yeni iş kalemleri için fiyat belirlenmesi mümkündür. Ancak bu istisnai durumun, olağan bir uygulama haline gelmemesi gerekmektedir.

2018/316665 ihale kayıt numaralı Pendik Geneli Park ve Kamusal Alanlarda Peyzaj Düzenleme, Tamir Ve Tadilat Yapılması İşi'ne ait ihale 26.07.2018 tarihinde gerçekleştirilmiş ve 8.395.585,00 TL bedelle sözleşme imzalanmıştır. İhale dokümanında inşaat işleri, sulama tesisatı, elektrik tesisatı ve peyzaj işleri olmak üzere 4 iş grubu için 290 adet iş kalemi belirlenmiş ve istekliler bunlar üzerinden ihalede yarıştırmıştır. 27.08.2018 tarihinde düzenlenen yer teslim tutanağı ile işe başlanılmış ve ilk olarak bu tarihten çok kısa bir süre sonra 14.09.2018 tarihli tutanak ile 21 adet iş kalemi için yeni fiyat belirlenmiştir. İşin devamı esnasında da toplamda 111 adet iş kalemi için yeni fiyat belirlenmiş, bu yeni fiyatlı işlerle de 3.451.426,62 TL tutarında imalat yapılmıştır. Bu süre zarfında iş artışı da verilmiş ve işin sonunda toplam 9.664.534,19 TL tutarında imalat yapılmıştır. Yeni fiyatlı iş kalemleri ile yapılan işlerin toplam imalat içerisindeki payına ilişkin tablo aşağıdaki gibidir.

Tablo 5: Yeni Fiyatlı İş Kalemleri ile Yapılan İşlerin Toplam İmalattaki Payı

İş Grubu	İmalat Tutarı (a)	Yeni Fiyatlarla Yapılan İmalat (b)	Yeni Fiyatlarla Yapılan İşlerin Toplam İşe Oranı c=(b)/(a)
İnşaat	2.542.118,09	1.171.774,24	0,46
Sulama Tesisatı	197.396,56	7.830,00	0,04
Elektrik Tesisatı	73.866,00	12.125,00	0,16
Peyzaj	6.851.153,54	2.259.697,38	0,33
Toplam	9.664.534,19	3.451.426,62	0,36

Tabloda detayı görüldüğü üzere yeni fiyatlarla yapılan işlerin toplam imalattaki payı %36 iken, inşaat grubunda bu pay %46 olmuştur. Yeni fiyatlarla yapılan işlerin hemen hemen hepsi inşaat ve peyzaj iş gruplarında olmuştur.

Mevzuata göre yeni birim fiyatlar; ihalede rekabet sonrası oluşan fiyatlar değil, idare ile yüklenicinin güncel rayıçlere göre belirleyip karşılıklı anlaşmaya vardıkları fiyatlardır. Bir bakıma Kanun koyucu ve Kamu İhale Kurumu tarafından istisnai haller için düzenlenmiş fiyat hesaplama yöntemi denilebilir. Zira ihalelerde olağan olan durum, ihalenin başladığı proje, iş kalemleri ve miktarlarla tamamlanmasıdır. Ancak iş artışı veya proje değişikliğinin zorunlu olduğu durumlarda işin devam edebilmesi ve kamu yararının sağlanması adına yeni birim fiyat yapılmasına cevaz verilmiştir.

Bulgu konusu işi bu kapsamda değerlendirdiğimizde, İdare tarafından ihtiyaçların tam olarak tespit edilememesi önceden öngörülemez durumların sıklığına neden olmuş ve bu sebeple, 111 adet yeni fiyatlı iş kalemi ile yaptırılan 3.451.426,62 TL tutarındaki imalat, rekabetin sağlandığı ihale ortamında oluşacak düşük fiyatlar yerine yüklenici ile anlaşılan güncel rayıçler üzerinden yapılmıştır. Ancak 290 iş kaleminin olduğu ihalede 111 yeni iş kaleminin belirlenmesi “önceden öngörülemez” gibi istisnai bir durumunun olağanlaştırılmasıdır. Böyle bir durumda Kanun’un amacına ve ruhuna aykırı olduğu açıktır.

Söz konusu tespit sonrasında, İdare tarafından;

- Çevre Koruma ve Kontrol Müdürlüğüne yürütülmekte olan bulgu konusu işin, Müdürlüğün bölünmesi sonrasında Park ve Bahçeler Müdürlüğüne devredildiği ve söz konusu yeni birim fiyatlı işlerin büyük çoğunluğunun eski müdürlükçe yapıldığı,

- İhalenin; nerede ne kadar ağaç dikeceği, hangi parkta ne tür tamiratlara veya düzenlemeye ihtiyaç duyulacağı, vatandaşların parklara vereceği zararlar gibi daha önceden öngörülemeyen İdare dışındaki etkenlere bağlı olarak yürütülen işlerden olduğu,

- İşin 10.10.2019 tarihinde sona ermesi gerekirken, ilçe belediye seçimlerinin yeni yapılmış olması, gerek müdürlüğün teknik ve yönetsel yapısının gerekse 2020 ve sonrası hedeflerin tam olarak netleşmemiş olmasından dolayı süresinin 30.11.2019 tarihine kadar uzatıldığı,

- Yasal olarak tanınan bir hak olan ilave iş onayı ve piyasa fiyatları ile tedarik edilerek ciddi fiyat avantajları elde edildiği; ayrı bir ihale veya iş kapsamında yeni bir işlem tesisinin, ilan giderleri, yasal giderler, idarenin iş gücü kaybı, yüklenicinin yeni ihale kapsamında katlanacağı diğer harcamalar ihale bedeline yansıtılarak maliyetlerin artacağı,

- Kamu İhale Genel Tebliği'nin 26.3'üncü maddesine yer verilerek, her bir kalemden kalem tutarının %20'si oranına kadar iş eksilişi veya iş artışı yapılmasının mal alımlarında uygulandığı ve bulgu konusu işin yapım işi olduğu ifade edilmiştir.

Ancak, yeni birim fiyatlı işlerle yapılan imalatların ve poz onaylarının çoğunun Çevre Koruma ve Kontrol Müdürlüğünce yapıldığı, sonrasında ilgili müdürlüğün bölünmesi açıklamasına katılmak mümkün değildir. Her ne kadar Müdürlük bölünse de İdarenin devamlılığı söz konusu olup iş yine aynı personel tarafından yürütülmektedir.

İdarenin dışında gelişen etkenlerden bahsedilip bunların hepsinin öngörülemeyeceği açıklaması da kabul edilebilir değildir. Zira bulguda da bahsedildiği üzere yeni birim fiyat belirlenen iş kalemleri ile yapılan tutarlar, öngörülemez ifadesinin ötesindedir. Yer tesliminden sadece 17 gün sonra 21 iş kalemi için yeni birim fiyat belirlenmiş ve sonrasında da bu husus artarak devam etmiştir. Yeni birim fiyat belirlenen YFZ.45 Plastik Çit Sistemi Temini ve Montajı işinde toplamda 531.450,42 TL tutarında imalat yapılmıştır. Tek başına bile ihaleye çıkılabilecek bu imalat kalemi yeni birim fiyat ile yapılmıştır.

İş artışı ve süre uzatımında yasal haklarının kullanıldığını ve maliyet avantajı sağlandığı görüşü de kabul edilebilir değildir. İş artışı, süre uzatımı ve yeni birim fiyat belirlemek mevzuatın cevaz verdiği uygulamalardır. Ancak bu uygulamalar istisnai hallerde düzenlenmiştir. İdare 299 iş kalemi için ihaleye çıkıp 111 yeni birim fiyat belirleyerek ve sözleşme bedelinin %36'sını bu yeni fiyatlarla gerçekleştirerek, istisnai durumu olağanlaştırmıştır. Ayrıca maliyet avantajı sağladığı görüşüne ise katılmak mümkün değildir.

Zira bu iş kalemleri ihalede öngörülse ya da yeni ihaleye çıkılsa rekabetin ve eşitliğin sağlandığı takdirde şüphesiz kamunun yararına olacaktır.

Her bir kalemde kalem tutarının %20'si oranına kadar iş eksilişi veya iş artışı yapılmasının mal alımlarında uygulandığı açıklamasının ise, Yeni Fiyatlı İş Kalemleri ile Yapılan İşlerin Toplam İmalattaki Payı Tablosuna ilişkin yapıldığı düşünülmektedir. Bu tabloda iş kalemleri değil, iş gruplarındaki artışlar ve toplam imalattaki payına ilişkin analiz yapılmaktadır. İhalenin yapım işi olduğu ve bulgunun buna göre değerlendirildiği aşikardır.

İşin süre uzatımı ile birlikte 10.10.2019 tarihinde sona ermesi gerekirken, ilçe belediye seçimlerinin yeni yapılmış olması, gerek Müdürlüğün teknik ve yönetsel yapısının gerekse de 2020 ve sonrası hedeflerin tam olarak netleşmemiş olmasından dolayı, işin süresinin 30.11.2019 tarihine kadar uzatılmasından dolayı bulguda yer alan tutarlarda farkın oluşmasına neden olmuştur. Park ve Bahçeler Müdürlüğü, işin son hakedişinin 22.10.2019 tarihli ve 13 no.lu hakediş olduğu bahsedilmiş ve bulgu bu hakediş tutarlarına göre hazırlanmıştır. Ancak İdare cevabında, işin 30.11.2019 tarihine kadar uzatıldığı ve sonrasında iki hakediş daha düzenlendiği, yeni birim fiyatlar yapılan imalat tutarının 3.511.068,83 TL olduğu ve bundan dolayı tablodaki rakamdan 59.642,21 TL (3.511.068,83 – 3.451.426,62) fazlalık ortaya çıkmıştır. Aradaki fark tutarının, bulgunun niteliğini değiştirecek düzeyde değildir. İdarenin işin bittiğini belirtip ve buna istinaden son hakedişi düzenledikten sonra süre uzatımı vermesi keyfi bir uygulamadır. İdare, maddi tutarlardan ziyade uygulamada istisnai bir durumu olağanlaştırmaktadır.

Netice olarak; İdare, ihalelerde rekabeti ve eşit muameleyi, ihtiyaçların uygun şartlarla ve zamanında karşılanmasını ve kaynakların verimli kullanılmasını sağlamakla sorumludur. İhtiyaçların tam olarak planlanıp tespit edilememesi ve rekabet ortamı oluşmadan yeni fiyatlarla olağan şekilde iş yapılması kamu kaynaklarının etkili, ekonomik ve verimli kullanılması ilkesi ile bağdaşmamaktadır.

BULGU 21: Hizmet Alımı İhalesine Ait Teknik Şartnamede Marka Belirtilmesi

İdare tarafından 09.11.2018 tarihinde ihalesi yapılan, 2018/502240 ihale kayıt numaralı "Fotokopi ve Baskı Makinelerinin Kopya Başlı Çekim Esasına Göre Yıllık Bakım Onarım Hizmeti Alımı" işine ait teknik şartnamede belli bir markaya yer verilmek suretiyle temel ihale ilkelerine aykırı uygulamada bulunulmuştur.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun temel ilkelerini düzenleyen 5'inci maddesinde idareler, bu Kanun'a göre yapılacak ihalelerde; saydamlığı, rekabeti, eşit muameleyi, güvenilirliği, gizliliği, kamuoyu denetimini, ihtiyaçların uygun şartlarla ve zamanında karşılanmasını ve kaynakların verimli kullanılmasını sağlamakla sorumlu tutulmuştur.

Mezkûr Kanun'un "Şartnameler" başlıklı 12'nci maddesinde ihale konusu mal veya hizmet alımları ile yapım işlerinin teknik kriterlerine ihale dokümanının bir parçası olan teknik şartnamelerde yer verileceği; belirlenecek teknik kriterlerin, verimliliği ve fonksiyonelliği sağlamaya yönelik olacağı, rekabeti engelleyici hususlar içermeyeceği ve bütün istekliler için fırsat eşitliği sağlayacağı; bu şartnamelerde teknik özelliklere ve tanımlamalara yer verileceği, belli bir marka, model, patent, menşei, kaynak veya ürün belirtilemeyeceği ve belirli bir marka veya modele yönelik özellik ve tanımlamalara yer verilemeyeceği belirtilmiştir.

Teknik şartnamelerde belli bir marka veya modele yer verilmemesi ile ihalede rekabet ortamının ve eşit muamelenin sağlanarak ihtiyaçların uygun şartlarla sağlanması ve kaynakların verimli kullanılması amaçlanmıştır.

"Fotokopi ve Baskı Makinelerinin Kopya Başlı Çekim Esasına Göre Yıllık Bakım Onarım Hizmeti Alımı" işine ait teknik şartnamenin 4.4'üncü maddesinde;

"İdare, ihtiyaç duyulması halinde şartnamede belirtilen özelliklerde, sözleşmedeki kopya başlı birim fiyatlarından ödemesi yapılmak üzere kurumumuzda bulunan marka ve modellerden 45 (Kırkbeş) adet renkli fotokopi makinesi, 3 (Üç) adet baskı makinesi ve 65 (Altmışbeş) adet Siyah Beyaz fotokopi makinesinin teminini ve kurulumunu yükleniciden bedelsiz olarak isteyebilecektir."

Mezkur teknik şartnamenin 4.9'uncu maddesinde;

"İstekli firmadan Kurum içerisinde standardizasyonun sağlanması amacıyla Ek-1 çizelgede belirtilen Renkli fotokopi makinası, Baskı makinası ve Siyah Beyaz fotokopi makinası marka /modellerinin %98 i Ricoh (Rex-Rotary / Nashuatec / Gestetner) markalardan herhangi bir tanesinin ve ayrıca Brother markasından olmak üzere 2 adet Yetkili Servis ve sertifikası istenecektir." ifadelerine yer verilerek, temin edilecek fotokopi makinaları için belli bir marka ve modele yer verilmiştir. İhaleye iki istekli katılmış, biri söz konusu markaya ait belgelere sahip olmadığından değerlendirme dışı bırakılmıştır.

Söz konusu tespit sonrasında, İdare tarafından; esas aranan özelliğin Pardus sistemine uyumlu makineler olduğu, istenilen belgenin yeterli belgesi olduğu ifade edilmiştir.

İşe ait teknik şartnamenin 4.6'ncı maddesinde "Yükleniciden talep edilecek olan yazıcıların tümü Linux işletim sisteminin Pardus sürümü ile uyumlu olmalı ve desteklenmelidir. Kuruma ait Ekli Listede bu işletim sistemini desteklemeyen cihaz olursa, yüklenici tarafından aynı özelliklerde uyumlu makineler ile değiştirilecektir. Değiştirilecek cihaz sayısı Ekli Listede belirtilen makinelerin toplam sayısının %10'unu geçmeyecektir." ifadelerine yer verilerek, istenen cihazların Pardus işletim sistemi ile uyumlu olması istenmiştir. Bu ibare başlı başına yeterli iken, isteklilerden Ricoh ve Brother markalarının yetkili servis ve sertifikasının isteneceği belirtilerek, belli marka ve modele yer verilmiştir. Her ne kadar bunun yeterlilik belgesi istenmesi olduğu, marka zikredilmesi olmadığı ifade edilse de ihaleye katılacakların belli bir marka ve modelin yetkili servisi olması da rekabet kısıtlayacak bir düzenlemedir. Zira söz konusu ihale sadece bakım ve onarım hizmetini içermemekte; aynı zamanda baskı ve fotokopi makinelerinin kiralanmasını da kapsamaktadır.

Fotokopi ve baskı makineleri açısından piyasada birçok markanın mevcut olduğu ve bunlarla da standardizasyonun sağlanabileceği açıktır. Kaldı ki makinelerin teslimine ilişkin tutanakta farklı markaların da teslimi olduğu görülmüştür.

Teknik şartnamede, İdarenin işletim sistemi hakkında bilgi verilip, cihazların buna uyumlu olması istenmiştir. Bu düzenleme, İdarenin standardizasyonu sağlama amacına hizmet ederken; ayrıca fotokopi ve baskı makinelerinin kiralanmasını da içeren ihalede belli bir markaya yer verilip yetkili servis belgesi istenmesi amacını aşan bir uygulama olmuştur.

Netice olarak, kamu ihale mevzuatı çerçevesinde yapılacak ihalelere ilişkin teknik şartnamelerde belirli bir marka veya modele yer verilmemesi 4734 sayılı Kanun'un temel ilkelerine riayet açısından önemlidir.

BULGU 22: Mevzuatın İcazet Vermemesine Rağmen Muhtarlıklara Nakdi Yardım Yapılması

Belediye, ilçedeki tüm muhtarlıklara ihtiyaçlarını karşılamak için aylık nakdi yardımda bulunmuştur.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun "Mahalle ve Yönetimi" başlıklı 9'uncu maddesinin son fıkrasında; belediyenin, mahallenin ve muhtarlığın ihtiyaçlarının karşılanması ve

sorunlarının çözümü için bütçe imkânları ölçüsünde gerekli ayni yardım ve desteği sağlayacağı ifade edilmiştir.

4541 sayılı Şehir ve Kasabalarda Mahalle Muhtar ve İhtiyar Heyetleri Teşkiline Dair Kanun'un 20'nci maddesinde mahalle muhtarları ve ihtiyar heyetleri tarafından görülecek hizmetlere karşılık olarak iş sahiplerinden harç alınabileceği ifade edilmiş, aynı Kanun'un 21'inci maddesinde ise muhtarlık işlerinin tedviri için lüzumlu kira, ısıtma, aydınlatma, hademe ücreti gibi masrafların bu harçlardan ödeneceği belirtilmiştir.

Diğer yandan, 2108 sayılı Muhtar Ödenek ve Sosyal Güvenlik Yasası'nın 1'inci maddesine göre; köy muhtarları ile şehir ve kasaba mahalle muhtarlarına, 14.750 gösterge rakamının memur aylık katsayısı ile çarpımı sonucu bulunacak miktarda aylık ödenek verilmektedir.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümlerinden görüleceği üzere; muhtarlara aylık ödenek tahsis edilmiş ve muhtarların düzenlemiş oldukları belgelerden harç geliri elde etmelerine de imkân sağlanmıştır. Muhtarlık işlerinin yürütülmesi için gerekli giderlerin bu harç gelirlerinden karşılanması gerekmektedir. Diğer yandan, belediye, mahallenin ve muhtarlığın ihtiyaçlarını göz önüne alarak bütçe imkânları doğrultusunda ayni yardımda bulunabilmektedir. Mevzuatta geçen "destek" ifadesi de ayni nitelikteki yardımları kapsamaktadır. Bu bağlamda, Kanun'un lafzında geçen "destek" ibaresinden, muhtarların tahsil ettiği harçlardan elde ettikleri gelirlerin giderlerini karşılamaya yetmemesi halinde telefon, aydınlatma, ısınma, kira gibi ayni nitelikteki genel giderlerin anlaşılması yasal düzenlemeye uygun olmalıdır. Kaldı ki İdare tarafından zaten belediye sınırları içerisindeki bütün muhtarlıkların elektrik, internet, su ve doğalgaz faturaları ödenmekte, ihtiyaç duyulan ayni malzemeler karşılanmaktadır.

İdarenin hesap ve işlemleri incelendiğinde; Belediye Meclisinin 10.03.2016 tarihli ve 33 sayılı kararında, mahalle muhtarlıklarının ihtiyaçlarının karşılanması ve gerekli desteklerin sağlanmasına karar verildiği ve bu Karar'a istinaden Belediye sınırları içerisindeki 36 adet muhtarlığa 2019 yılının Ocak ayında 1.200 TL, diğer aylarında da aylık 1.300,00 TL nakdi yardımda bulunduğu tespit edilmiştir. İdare tarafından yapılan ayni yardımların dışında, bu şekilde maaş ödemesi niteliğinde nakdi yardımda bulunulmasında hukuka uyarlık bulunmamaktadır.

Söz konusu tespit sonrasında, İdare tarafından, 5393 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesindeki ayni yardım ve destek sağlanır ifadesinin, maddi/nakdi yardımı da içerdiği; TDK

sözlüğünde de destek kelimesinin tanımının maddi desteği de içerdiği; muhtarların harç gelirlerinin yetersiz olması nedeni ile ihtiyaçlarını karşılayamadıkları ve tam gün personel çalıştırdıkları; Muhtarların kamu hizmetinin yürütülmesinde önemli role sahip oldukları, İçişleri Bakanlığı Genelgesi uyarınca da talep ve ihtiyaçlarının karşılanması için yeni bir sistem kurulduğu ifade edilmiştir.

Ancak, 5393 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinde "Belediye, mahallenin ve muhtarlığın ihtiyaçlarının karşılanması ve sorunlarının çözümü için bütçe imkânları ölçüsünde gerekli ayni yardım ve desteği sağlar" ifadesinden, "Destek" kelimesinin sözlük anlamına da yer vererek nakdi yardımın yapılabileceği yorumu, maddenin doğru yorumlanmamasına neden olmaktadır. Zira cümle bütün olarak değerlendirildiğinde, "yardım ve destek" ifadelerinin başına "ayni" kelimesi getirilmiştir. Burada kanun koyucunun amacı ayni yardım ve ayni desteğin sağlanabileceğini belirtmektir.

Muhtarların gelirlerinin azaldığı ve tam zamanlı personel çalıştırdığı, dolayısı ile giderlerini karşılayamadığı açıklaması da kabul edilebilir değildir. Zira bu durumlar mevzuatın izin vermediği bir harcamayı meşrulaştırmaz. Kaldı ki, gerek bulguda gerekse de İdare cevabında belirtildiği üzere muhtarlıkların elektrik, internet, doğalgaz ve su faturaları ile ayni ihtiyaçları (büro malzemeleri, kırtasiye ihtiyaçları) Belediye tarafından zaten karşılanmaktadır. Bunlara ek olarak, her ay düzenli olarak nakdi yardım yapılması, ayni ihtiyaçların karşılanmasının ötesinde olup muhtarlara maaş ödemesi durumu oluşturmaktadır.

Muhtarların kamu hizmetinde önemli bir yere sahip olması ve belediyelerde muhtarlık müdürlüklerinin kurulması, mevzuatın izin vermediği nakdi yardımı meşru kılmayacaktır. Ayrıca, Genelgede'de bahsi geçen "..muhtarların etkinlik ve işlevlerinin artırılarak, taleplerinin sonuçlandırılması..." ifadesi, muhtarların mahalli müşterek nitelikteki taleplerinin sonuçlandırılmasına ilişkin olduğu düşünülmektedir. Normlar hiyerarşisinde adsız düzenleyici işlemler olarak en alt basamakta yer alan genelgelere istinaden, mevzuatın izin vermediği nakdi yardımların yapılmasında hukuka uyarlık bulunmamaktadır.

Netice olarak; İdare tarafından belediye sınırları içerisinde yer alan muhtarlıklara nakdi yardımda bulunulması mevzuat hükümlerine aykırı olduğu gibi İdare giderlerinde de artışa neden olmaktadır.

BULGU 23: Büyükşehir Belediyesince Tahsil Edilen Otopark Bedelinin Haricinde Otopark Katkı Payı Tahsil Edilmesi

İdare tarafından, imar mevzuatı gereğince büyükşehir belediyesi tarafından tahsil edilen otopark bedelinin haricinde aynı amaç kapsamında otopark katkı payı tahsil edilmektedir.

3194 sayılı İmar Kanunu'nun 37'nci ve 44'üncü maddelerine dayanılarak çıkarılan Otopark Yönetmeliği'nin "Genel Esaslar" başlıklı 4'üncü maddesinin (1) numaralı fıkrasında; binayı kullananların otopark ihtiyacının bina içinde veya parselinde karşılanmasının bu fıkra da belirtilenler haricinde zorunlu olduğu belirtildikten sonra, otopark ihtiyacı kısmen veya tamamen parselinde karşılanamayan durumlar ayrıntılı olarak sayılmıştır. Aynı fıkra da, otopark ihtiyacı karşılanamayan parsellerde, tevhit yolu ile de çözüm sağlanamaması halinde, ilgili idarelerce, Yönetmelik'in 12'nci maddesinde yer alan esaslar dâhilinde bedel alınmak suretiyle otopark yeri tahsis edilerek ihtiyacın karşılanacağı belirtilmiştir.

Diğer yandan, Yönetmelik'in "Otopark bedelinin tespit, tahakkuk ve tahsili" başlıklı 12'nci maddesine göre, otopark bedellerinin kamu bankalarından herhangi birinde açılacak otopark hesabına yatırılacağı; 5216 sayılı Kanun kapsamında kalan belediyelerde, büyükşehir belediyesince ilçe belediyeleri adına otopark hesabı açtırılacağı; ilçe belediyeleri hesabında toplanan otopark meblağının, büyükşehir belediyelerince o ilçe sınırları içerisinde yapılacak veya yaptırılacak bölge veya genel otoparkları için kullanılacağı; büyükşehirlerde otopark bedeli alınan parsellerin otopark ihtiyacının büyükşehir belediyesince karşılanması zorunlu olduğu; otopark bedeli tahsil edilmeden yapı ruhsatının düzenlenmeyeceği belirtilmiştir. 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun 27'nci maddesinin sekizinci fıkrasında da Yönetmelik hükümlerine benzer ifadelere yer verilmiştir.

Mevzuatın ilgili hükümlerinden anlaşılacağı üzere otopark ihtiyacının bina içinde veya parselinde karşılanması esas olup zorunlu nedenlerle yukarıda belirtilen şekliyle veya tevhit yoluyla otopark sağlanamayan durumlarda; belediyece, bedel alınmak suretiyle otopark yeri tahsis edilerek ihtiyacın karşılanması mümkündür. Alınan bedelin kamu bankalarında açtırılan otopark hesabına yatırılması gerekmektedir. Hesapta toplanan meblağlar ise sadece bölge veya genel otoparkların yapımında kullanılacak olup idarelerin başka harcamalarında kullanılmayacaktır. 5216 sayılı Kanun kapsamında kalan belediyelerde ise; büyükşehir belediyesince otopark hesapları ilçe belediyeleri adına açtırılacak ve ilçe belediyeleri hesabında toplanan otopark meblağları büyükşehir belediyelerince mevzuatında belirtilen amaç için harcanacaktır.

Pendik Belediyesi sınırları içerisinde yapılan inşaatlarda, otopark ihtiyacı parselinde karşılanamayanların otopark bedelleri yukarıdaki mevzuata uygun olarak büyükşehir belediyesi tarafından ilçe belediyesi adına açılan hesaba yatırılmaktadır. Ancak, buna ek olarak İdare tarafından da yapı ruhsatı öncesi başvuru sahiplerinden otopark katkı payı alınmaktadır.

07.12.2018 tarihli ve 167 sayılı belediye meclisi kararı ile otopark ihtiyacının parsel bünyesinde karşılanmadığı durumlar için otopark katkı payı ücret tarifesi belirlenmiş ve belediye başkanına bu hususta yetki verilmiştir. Bu yetkiye istinaden de 11.01.2017 tarihli başkanlık emirnamesi çıkarılmış ve İdareye yapı ruhsatı için başvuranlardan büyükşehir belediyesinin İdare adına açtığı hesaba yatırılan otopark bedeli haricinde ayrıca otopark katkı payı tahsil edilmektedir.

İdare bu uygulamasını, 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun birinci fıkrasının (f) bendi ile 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun 97'nci maddesine dayandırmasının da hukuki karşılığı yoktur. Zira ilgili maddelerde, belediye meclislerine, ilgililerin isteğine bağlı olarak ifa edilecek her türlü hizmet için ücret tarifesi düzenleme yetkisi verilmiştir. Buradaki temel unsur ise ilgililerin talebi olması, ücret karşılığında bir hizmet sunulması ve bunun zorunlu olmamasıdır. Hal böyle iken, ileride yaptırılacak otopark için, yapı ruhsatına başvuranlardan, üretilen bir hizmetin karşılığı olmadan ve zorunlu tutularak katkı payı alınması hukuka uygun değildir. Kaldı ki aynı amaç için başvuru sahiplerinden Büyükşehir Belediyesi tarafından tahsilat yapılmaktadır. Buna ek olarak, ilçe belediyesi olan İdare tarafından da benzer şekilde otopark katkı payı alınması, başvuruya sahipleri için mükerrer ödeme olacaktır ve hakkaniyetli bir uygulama olmaktan uzaktır.

Söz konusu tespit sonrasında, İdare tarafından: Büyükşehir Belediyesinin otopark yapabileceği, yaptırabileceği ve ruhsat verebileceği belirtilmekle birlikte, ilçe belediyelerinin de otopark yapabileceği; 5393 sayılı Kanun uyarınca otopark yapımının İdarenin yetki ve sorumluluğunda olduğu, otopark katkı payı ücretinin Belediye Meclis Kararınca belirlendiği; 2464 sayılı Kanun'un 97'nci maddesine göre, belediyelerin mezkur Kanun'da harç veya katılma payı konusu yapılmayan ve ilgililerin isteğine bağlı olarak ifa edecekleri her türlü hizmet için belediye meclislerince düzenlenecek tarifelere göre ücret almaya yetkili olduğu; İstanbul Otopark Yönetmeliği'ne göre otopark sayılarının ve uygulamanın yetersiz kalması sonucu nitelikli ve zaruri ihtiyaç olan otopark yapımı için İstanbul Otopark Yönetmeliği'ne göre değil, 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu, 5393 sayılı Belediye Kanunu ve 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun 97'nci maddesi hükümleri gereği Belediye Meclis

Kararınca belirlenen otopark katkı payı ücreti alındığı; 22.02.2018 tarih ve 30340 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Otopark Yönetmeliği hükümlerine göre İdarece herhangi bir otopark ücreti veya otopark katkı payı alınmadığı ifade edilmiştir.

Ancak, gerek 5216 sayılı Kanun gerekse de 5393 sayılı Kanun’a göre büyükşehirlerde bulunan ilçe belediyeleri, park yeri sorununa çözüm bulabilmek adına otopark yaptırabilecekleri hususunda bir ihtilaf bulunmamaktadır. Bu otoparkların finansmanında kullanılacak kaynakların hukuka uygun olarak elde edilmesi gerekmektedir.

5216 sayılı Kanun’un 7’nci maddesinin üçüncü fıkrasının (d) alt bendinde, otopark yapmak ilçe belediyelerinin görev ve yetkileri arasında sayılmıştır.

5393 sayılı Kanun’un 18’inci maddesinin (f) fıkrasında, Kanunlarda vergi, resim, harç ve katılma payı konusu yapılmayan ve ilgililerin isteğine bağlı hizmetler için uygulanacak ücret tarifelerini belirlemek meclisin görev ve yetkileri arasında sayılmıştır. Aynı Kanun’un 59’uncu maddesinin birinci fıkrasının (e) bendinde, belediye meclisi tarafından belirlenecek tarifelere göre tahsil edilecek hizmet karşılığı ücretler, belediye gelirleri arasında sayılmıştır.

2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu’nun 97’nci maddesinde ise, belediyelerin bu Kanun’da harç veya katılma payı konusu yapılmayan ve ilgililerin isteğine bağlı olarak ifa edecekleri her türlü hizmet için belediye meclislerince düzenlenecek tarifelere göre ücret almaya yetkili olduğu hüküm altına alınmıştır.

Otopark Yönetmeliği gereği, İstanbul Büyükşehir Belediyesine ödenen otopark bedelleri ile bugüne kadar gerekli sayıda otopark yapılamadığı, bu sebeple de trafik ve otopark sorununun çözülemediğinden bahisle, İdare tarafından yukarıdaki mevzuat hükümleri çerçevesinde Meclis Kararı ile otopark katkı payı ücreti belirlenmiştir.

Ancak yukarıdaki mevzuattan da açıkça anlaşılacağı üzere, İdare ilgililerin isteğine bağlı olarak sunulan hizmetler için belediye meclislerince düzenlenecek tarifelere göre ücret almaya yetkilidir. Yani, vatandaşa bir hizmet sunulmasının karşılığında o hizmetin ücretini almak pek tabii İdarelerin hakkıdır. Buradaki en önemli unsur ise, mevzuat hükümlerinde de belirtildiği üzere hizmetin ilgililerin talebi ifa edilmesi ve zorunlu olmamasıdır. Yani, İdare bir hizmet üretiyor ise bunu zorunlu tutamaz. Kaldı ki fiili olarak üretilen bir hizmet de yoktur, ileride yapılacak otopark, ücreti karşılığında hizmet sunulmasından farklı bir durumdur.

Hal böyle iken, imar mevzuatı gereğince büyükşehir belediyesi tarafından tahsil edilen otopark bedelinin haricinde aynı amaç kapsamında, kamu gücü kullanılarak mükerrer olarak otopark katkı payı tahsil edilmesi, bunun zorunlu tutulması, ücret tarifesi adı altında yapılırsa dahi hukuka uygun değildir. Zira ilgilerin talebi ve ücretin karşılığında alabildikleri bir hizmet mevcut değildir.

Netice olarak; otopark bedellerinin tahsili ve bu tutarların kullanımı yetkisi, 5216 sayılı Kanun kapsamındaki belediyelerde tereddüde mahal bırakmayacak şekilde büyükşehir belediyesine aittir. Buna rağmen, başvuru sahiplerinden mükerrer bir şekilde otopark katkı payı alınmasında hukuka uyarlık bulunmamaktadır.

BULGU 24: İşletme Hakkı Niteliğinde Olmayan Gayrimenkul Kiralamalarında KDV Tahakkuku ve Tahsilatı Yapılması

İdare tarafından işletme hakkının kiralanması niteliğinde olmayan gayrimenkul (boş olarak kiraya verilen dükkânlar) kiralamalarında katma değer vergisi tahakkuku ve tahsilatı yapılmıştır.

3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu'nun 1'inci maddesinde, verginin konusunu teşkil eden işlemler sayılmış ve Türkiye'de yapılan ve maddede sayılan işlemlerin katma değer vergisine tabi olduğu belirtilmiştir. Aynı maddenin birinci fıkrasının (3/f) bendinde, 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu'nun 70'inci maddesinde belirtilen mal ve hakların kiralanması işlemlerinin KDV'nin konusuna girdiği hüküm altına alınmıştır.

3065 sayılı Kanun'un 17'nci maddesinin (4) numaralı fıkrasının (d) bendinde iktisadi işletmelere dâhil olmayan gayrimenkullerin kiralanması işlemlerinin KDV'den müstesna olduğu belirtilmiştir.

Hazine ve Maliye Bakanlığınca yayımlanan Katma Değer Vergisi Genel Uygulama Genel Tebliği'nin "F. Sosyal ve Askeri Amaçlı İstisnalarla Diğer İstisnalar" kısmının "4.4. İktisadi İşletmeye Dâhil Olmayan Gayrimenkullerin Kiralanması" bölümünde, iktisadi işletmelere dâhil olmayan gayrimenkullerin kiralanması işlemlerinin KDV'ye tabi olmadığı; sadece iktisadi işletmeye dâhil gayrimenkullerin kiralanması işlemlerinin KDV'ye tabi olduğu hususunda uygulamaya ilişkin açıklamalara yer verilmiştir.

Buna göre, belediyeler iktisadi işletme olmadıklarından kiralama işlemleri KDV'ye tabi değildir. Ancak bu istisna sadece gayrimenkul kiralamaları için söz konusu olup işletme hakkı kiralamaları ise KDV'ye tabi olacaktır.

Hal böyle iken, İdare tarafından yapılan boş dükkân kiralamaları gayrimenkul kiralaması niteliğinde olduğundan KDV'ye tabi tutulmasında hukuka uyarlık yoktur.

Söz konusu tespit sonrasında, İdare tarafından; kiraya verilen yerlerden hangilerinden KDV alınmayacağı hususunun net olarak anlaşılmadığı ve Gelir İdaresi Başkanlığından görüş alınması sonucunda işlem tesis edileceği ifade edilmiştir.

Netice olarak; işletme hakkının kiralanması niteliğinde olmayan gayrimenkul (boş olarak kiraya verilen dükkânlar) kiralamalarında katma değer vergisi tahakkuku ve tahsilatının yapılmaması gerekmektedir.

BULGU 25: Telekomünikasyon Altyapı ve Şebekelerinden Alınması Gereken Geçiş Hakkı Bedellerinin Belirlenmemesi Nedeniyle Herhangi Bir Tahsilatın Yapılamaması

Belediyenin yetki ve sorumluluk alanı içinde kalan sabit ve mobil haberleşme altyapısı veya şebekelerinde kullanılan her türlü kablo ve benzeri gerece ilişkin geçiş hakkı ücretlerine belediye gelir tarifesinde yer verilmemiş, dolayısıyla da söz konusu gelir kaleminin takip ve tahsili yapılamamıştır.

5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanunu'nun 3'üncü maddesinde geçiş hakkı, geçiş hakkı sağlayıcısı ve işletmeci mefhumlarının tanımlarına yer verilmiştir.

Mezkûr Kanun'un "Anlaşma serbestisi" başlıklı 25'inci maddesindeki düzenleme gereği de, işletmeci ile geçiş hakkı sağlayıcısı, ilgili mevzuata ve Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumunun düzenlemelerine aykırı olmamak koşulu ile geçiş hakkına ilişkin anlaşmaları 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu hükümleri saklı kalmak üzere serbestçe yapabilmektedirler.

Öte yandan, Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı (Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı) tarafından, geçiş hakkı ve bu hakka uygulanacak ücret tarifesine ilişkin usul ve esasların belirlenmesi amacıyla, Sabit ve Mobil Haberleşme Altyapısı veya Şebekelerinde Kullanılan Her Türlü Kablo ve Benzeri Gerecin Taşınmazlardan Geçirilmesine İlişkin Yönetmelik çıkarılmıştır.

Bu Yönetmelik'in "Geçiş hakkına ilişkin anlaşma" başlıklı 8'inci maddesine göre işletmeci ve geçiş hakkı sağlayıcısı; geçiş hakkına ilişkin anlaşmaları serbestçe yapabilmektedirler. Ayrıca "Geçiş hakkı ücretleri" başlıklı 9'uncu maddesinde, geçiş hakkı kullanımında gerçek ve özel hukuk tüzel kişilerine ait mülkiyet alanları dışında kalan yerler için Geçiş Hakkı Sağlayıcısı tarafından, geçiş hakkını kullanan işletmeciden talep edilen geçiş hakkı ücretinin, Geçiş Hakkı Ücret Tarifesinde belirtilen fiyatları aşamayacağı belirtilmiştir.

Söz konusu düzenlemeye istinaden Yönetmelik ekinde yer alan tabloda aşağıda belirtilen şekilde tarife belirlenmiştir:

Tablo 6: Geçiş Hakkına Konu Taşınmazlara İlişkin Tarife

Geçiş Hakkına Konu Taşınmazların ve Yerlerin Niteliği	Ücret Üst Sınırı (Yıllık)
Tapuda kamu kurum ve kuruluşları adına kayıtlı taşınmazlar	Metrekaresi, taşınmazın emlak vergisine esas asgari metrekare birim değerinin yüzde 2'si
Büyükşehir belediyeleri sınırları içerisinde kalan ve büyükşehir belediyelerinin tasarrufunda ve/veya sorumluluğunda olan yerler	Metresi 1,00 TL
Büyükşehir belediyeleri sınırları içerisinde kalan ve ilçe belediyelerinin tasarrufunda ve/veya sorumluluğunda olan yerler	Metresi 0,70 TL

Yukarıda belirtilen mevzuat gereği belediyeler tarafından, tarifede tavan olarak belirtilen miktarlara da riayet edilmek suretiyle belediye mülkiyetinde, tasarrufunda veyahut sorumluluğunda olan taşınmazlardan geçiş hakkı talep eden telekomünikasyon firmalarından tahsil edilmek üzere geçiş hakkı ücreti belirlenmesi gerekmektedir.

İdarenin hesap ve işlemleri incelendiğinde; Belediyenin yetki ve sorumluluk alanı içinde sabit ve mobil haberleşme altyapısı veya şebekelerinde kullanılan her türlü kablo ve benzeri gerece ilişkin geçiş hakkı ücretlerine belediye gelir tarifesinde yer verilmediği ve dolayısıyla da söz konusu gelir kaleminin takip ve tahsilinin yapılmadığı tespit edilmiştir.

Söz konusu tespit sonrasında, İdare tarafından; İstanbul Büyükşehir Belediyesinin yaptığı çalışmalara ve hazırladığı ücret tarifesine ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

Netice olarak; İdarenin gelir kaybının önlenmesi için altyapı geçiş hakkı bedellerinin belirlenmesi, takip ve tahsil edilmesine yönelik düzenlemenin yapılması kamu yararına olacaktır.

BULGU 26: Taşınmaz Kira Sözleşmelerinin Noter Tasdikli Olmaması

2886 sayılı Devlet İhale Kanunu kapsamında ihale edilerek kiraya verilen taşınmazlara ait kira sözleşmeleri noterlikçe tescil edilmemiştir.

2886 sayılı Kanun'un “*Sözleşme yapılmasında müteahhit veya müşterinin görev ve sorumluluğu*” başlıklı 57’nci maddesinin birinci fıkrasında, sözleşme yapılması gerekli olan hallerde müteahhit veya müşteri 31’inci maddeye göre onaylanan ihale kararının veya Maliye Bakanlığının vizesi gereken hallerde bu vizenin yapıldığının bildirilmesini izleyen günden itibaren 15 gün içinde geçici teminatı kesin teminata çevirerek noterlikçe tescil edilmiş sözleşmeyi idareye vermek zorunda olduğu belirtilmiştir.

Buna göre, ihale kararının ita amiri tarafından onaylanmasından itibaren 15 gün içinde ihaleyi kazanan noterlikçe tescil edilmiş sözleşmeyi idareye vermelidir.

Taşınmaz işlemlerinin incelenmesi neticesinde, İdare ile kiralayan arasında imzalanan kira sözleşmelerinin notere tescil edilmediği görülmüştür.

Söz konusu tespit sonrasında, İdare tarafından; gerekli çalışmaların yapılacağı ifade edilmiştir.

Netice olarak; taşınmaz kira sözleşmelerinin noterlikçe tescil edilmesi hukuksal sonuçları açısından önemlidir.

BULGU 27: Bütçe Emanetleri Hesabında Kayıtlı Tutarların Muhasebe Kayıtlarına Alındığı Sıraya Göre Ödenmemesi

Bütçe Emanetleri Hesabından yapılan ödemeler, muhasebe kayıtlarına alınma sırasına göre yapılmamıştır.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Kanunu'nun “*Ödenemeyen giderler ve bütçeleştirilmiş borçlar*” başlıklı 34’üncü maddesi uyarınca, kamu idarelerinin nakit mevcudunun tüm ödemeleri karşılayamaması halinde giderler, muhasebe kayıtlarına alınma sırasına göre ödenir. Ancak, sırasıyla kanunları gereğince diğer kamu idarelerine ödenmesi

gereken vergi, resim, harç, prim, fon kesintisi, pay ve benzeri tutarlara, tarifeye bağlı ödemelere, ilama bağlı borçlara, ödenmemesi halinde gecikme cezası veya faiz gibi ek yük getirecek borçlara ve ödenmesi talep edilen emanet hesaplarındaki tutarlara öncelik verilmesi gerekmektedir.

Mezkûr Kanun'un "*Muhasebe hizmeti ve muhasebe yetkilisinin yetki ve sorumlulukları*" başlıklı 61'inci maddesinin altıncı fıkrasında; muhasebe yetkililerinin, 34 üncü maddenin ikinci fıkrasındaki ödemeye ilişkin hükümler ile bu maddenin üçüncü fıkrasında belirtilen ödemeye ilişkin kontrol yükümlülüklerinden dolayı sorumlu olduğu belirtilmiştir.

Diğer yandan, Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 248 ve 249'uncu maddelerinde 320-Bütçe Emanetleri Hesabının niteliği ve hesaba ilişkin işlemler düzenlenmiştir. Yönetmelik'te, 320-Bütçe Emanetleri Hesabı için, mali yıl içerisinde veya sonunda ödeme emri belgesine bağlandığı halde, nakit yetersizliği veya diğer sebeplerle ilgililerine ödenemeyen tutarların izlenmesi için kullanılacağı; yapılacak ödemelerde söz konusu tutarların muhasebe kayıtlarına alınma sırasının gözetileceği belirtilmiştir.

İdarenin hesap ve işlemleri kapsamında, 320- Bütçe Emanetleri Hesabının ayrıntısının incelenmesi neticesinde, söz konusu hesaptan yapılan ödemelerin, yukarıda belirtilen mevzuat hükümlerine aykırı olarak, muhasebe kayıtlarına alınma sırasına göre yapılmadığı tespit edilmiştir.

Söz konusu tespit sonrasında, İdare tarafından; ödemelerde muhasebe kayıtlarının alınış sırasına dikkat edileceği ifade edilmiştir.

Netice olarak; emanet hesaplarındaki tutarların, İdare aleyhine bir durumun oluşmaması için mevzuatında belirtilen esas ve usullerde ödenmesi kamu yararına olacaktır.

T.C. SAYIşTAY BAşKANLIğI

06520 Balgat / ANKARA

Tel: 0 312 295 30 00; Faks: 0 312 295 48 00

e-posta: sayistay@sayistay.gov.tr

<http://www.sayistay.gov.tr>

8. EKLER**EK 1: İZLEME**

Önceki Yıl/Yıllar Sayıştay Denetim Raporuna İlişkin İzleme Tablosu			
Bulgu Adı	Yıl/Yıllar	İdare Tarafından Yapılan İşlem	Açıklama
Belediye ile Özel İdare Çalışanları Birliği Sendikası (BEM-BİR-SEN) Arasında Yapılan Sosyal Denge Sözleşmesinin Mevzuata Aykırı Hükümler İçermesi	2015	Tam Olarak Yerine Getirildi	
Belediye Sınırları İçindeki Bazı İşletmelerin, İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatı Olmadan Faaliyette Bulunmaları ve Buna Bağlı Gelir Kaybı Oluşması	2015	Kısmen Yerine Getirildi	Söz konusu husus, Sayıştay Denetim Raporunun “Denetim Görüşünü Etkilemeyen Tespit ve Değerlendirmeler” bölümünde 10 numaralı bulgu olarak düzenlenmiştir.
Eğlence Vergisi Mükellefi Olan Bazı İşletmelerden Eğlence Vergisi Alınmaması	2015	Tam Olarak Yerine Getirildi	
Pendik Fuar Alanına Ait Ek Sözleşme Hükümlerine Uyulmayarak Belediye Gelirlerinin Eksik Tahakkuk Ettirilmesi	2015	Tam Olarak Yerine Getirildi	

İç Denetim Plan ve Programının Hazırlanmamış Olması ve Rapor Üretilmemesi	2015	Tam Olarak Yerine Getirildi	
İstanbul Büyükşehir Belediyesine Aktarılması Gereken Payların Aktarılmaması	2015	Tam Olarak Yerine Getirildi	